

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 2.

V Gorici, dne 1. februarja 1925.

Leto III.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno
10 lir. Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Vla S.
Giovanni štev. 6., I. nadstr.

Učimo se!

Svet ceni danes človeka po tem, kar zna. S svojim znanjem si vsakdo, tudi ako so mu razmere nenaklonjene, šečasoma pribori veljavo in ugled v družbi. Če pa hočeš kaj veljati, če hočeš kaj znati, prijatelj se moraš potruditi, moraš se učiti in tudi vztrajno izpopolnjevati svoje nauke. To ne velja samo za en stan, velja za vse, velja pa tudi za tebe, kmečki gospodar.

Krivo in močno pogrešeno je nazaranje, češ, da za kmeta je dovolj, ako zna orati in kopati, sejati in kositi, da je telesno krepko in zadosťno razvit za opravljjanje težkega in naporenega dela, ki ga zahteva njegov stan. Ne, to ni dovolj! Tudi za pravilno vodstvo kmečkega gospodarstva je treba trdne in umne podlage. In to podlago more dati le šola, čitanje kmetijskih listov, stalno zasledovanje kmetijskega napredka drugod, uvajanje v svoje gospodarstvo že drugod preizkušenih načinov.

Ne trdimo, da se naš umni gospodar ne zaveda tega. Nasprotno! Predvojno razpoloženje med našim ljudstvom nam dovolj jasno priča, kake važnosti je naš kmet smatral strokovni pouk tudi za svoje otroke, namenjene za domačo kmetijo. Slovenska deželna kmetijska šola v Gorici, gospodinjski tečajji na tej šoli, kmetijska šola v Pazinu, razni kratki kmetijski tečajji, nam dovolj glasno govorijo o vroči želji našega kmeta po napredku. Za vse šole in gospodinjske tečaje je bilo vedno več prosilcev in prosilk, kakor razpisanih mest. In mnogo naših preudarnejših kmetov je bilo, ki so vzdrževali svoje otroke v teh šolah brez nikake podpore iz državnih ali deželnih sredstev, ki so bile takrat običajne. Nov dokaz, da je naš kmečki človek, ne le dosloven za ponujanamu učenja v njegovih

stroki, temveč da je tudi sam prostovoljno žrtvoval, da si je izpopolnil svojo izobrazbo, vse to iz globokega prepričanja, da se mu bo trud in zamuda časa stotero obrestovala. In res! Vsa ta plemenita stremljenja so privedla do tega, da je bil napredek kmetijstva v deželi očividni in ofipljiv.

Vojna nam je vse pobrala. Tudi predvojnih šol ni več. Splošen pojav povojnih razmer, pomanjkanje denarja in gospodarske stiske, tlačijo hudo pleča našega kmečkega gospodarja. Ni čuda, da se koga pollašča obup, strah za bodočnost. A tudi v tej uri preizkušnje, ključemo kmečkemu gospodarju: ne klonite!

Danes, bolj še ko kedaj prej, je treba, da se naši kmečki sinovi dobro pripravijo na vodstvo gospodarstva. Naš kmet ne sme biti le kmet. On mora biti tudi prebrisan trgovec in zvit posredovalec, dober računovodja, ročen tesar, kolar, zidar. Z eno besedo: znati in vedeti mora mnogo, ker le tako se vzdrži v hudem konkurenčnem boju za vsakdanji obstanek. Za to pa je naš klic: učimo se!

Po deželi je nekaj kmetijskih nadaljevalnih tečajev. Vsi kmečki sinovi v te šole, da izkoristimo vsaj to možnost v polni meri. S tem bomo tudi dali zasluženo priznanje našemu učiteljstvu, ki se žrtvuje pri poučevanju in vodstvu tečajev. Imamo »Gospodarski vestnik«, Vsak naš gospodar naj bo naročen nanj, vsak naj ga zvesto čita, naj uvažuje njegove nauke. Imamo druge gospodarske knjige. Po možnosti par knjig vsaj v vsako vas. Tako bomo držali korak z napredkom in duhom časa. Tako se bomo ohranili.

Ohrani pa se le tisti, ki to hoče. In nam se hoče še življenja. Zato pa pripravljajmo se nanj in učimo se.

Splošna gospodarska vprašanja

Gorkič France:

GLAVNI PREDPISI O DELITVI SKUPNIH ZEMLJIŠČ.

(Dalje.)

Od delitve izključena zemljišča.

Važne so tudi sledeče okolščine, ki se morajo pri delitvah upoštevati in ki naj bojo tukaj izrecno omenjene:

Deli skupnih zemljišč, odmenjenih v razdelitev, ki pa so po svoji legi izpostavljeni posebnim poškodbam ali ki se jih drže posebna bremena, ki bistveno ovirajo delitev, se lahko od delitve izključijo. Med taka zemljišča spadajo posebno ona, ki so v razmerju z drugimi zemljišči izpostavljena veliko večji nevarnosti, da jih poškodujejo zasipi, zemeljski udovi, podmoli, ali povodnji, ali ki jih težijo taka stvarna bremena, katerih vrednost je le s težavo določiti.

Katera dela se morajo z delitvijo izvršiti?

Istovčasno z delitvijo in ureditvijo se morajo izvršiti tudi take skupne naprave, ki so potrebne, da imajo vsi deležniki, če le mogoče, vsaktere služnosti prost dohod do svojih deležev, da morejo ta zemljišča pravilno gospodarsko izrabljati in izvrševati urejene pravice gotovo in namenu primerno. Proti takim ukrepom morejo ugovarjati stranke, ki niso deležniki, le takrat, ako bi jim iz tega izviral obšutna škoda.

O pristojnih oblastvih.

Oblastva, ki so danes pristojna razpravljati delitvene zadeve, so: a) kr. komisar za ureditev običajnega prava kot prva stopnja in b) prizivno sodišče v drugi stopnji. V izvrševanje poslov se kr. komisarju prideli primerno število sodnikov ali upravnih državnih uradnikov ter po potrebi strokovno in tehnično izvežbano osebje. Ker izvršuje komisar posle sodne in upravne narave, je to neobhodno potrebno. Proti ukrepom komisarja je mogoč ugovor na prizivno sodišče v roku 60 dni po dostavitvi. Priziv-

no sodišče more ukiniti izpodbijane sklepe. Ti oblasti sta upravičeni tudi razpravljati in odločati o sporih, ki nastanejo med deležniki o posesti ali lastnini posameznih delov zemljišč; dalje razpravljanje in odločanje o morebitnih odplačilih za vživanje zemljišč ali njih posameznih delov. Važna je določba, da spadajo pred rednega sodnika še vedno spori o lastnini ali posesti nepremičnine, s katere posestjo je združen delež na skupnih zemljiščih ali vžitna pravica, če tudi je že nastopila pristojnost prej omenjenih oblastev. Komisar pa mora poskusiti poravnavo, ako niso ti spori še pred rednim sodnikom.

Kdo je deležnik pri delitvi?

Prehajam k točki, ki bo najbolj zanimala posestnike v prizadetih krajih, namreč, kdo je deležnik. Za deležnike v zmislu zakona veljajo: a) oni, ki posedujejo skupna zemljišča, b) oni, ki imajo pravico udeleževati se skupnih vžitkov, izvirajočo iz tega, da pripadajo do vživanja upravičeni skupnosti nekdanjih podložnikov, upravičenih občanov ali članov upravičenih vrst oziroma skupini upravičencev do vživanja menjalnih zemljišč, bodisi da temelji ta pripadnost na osebem svojstvu ali na lastninski posesti druge nepremičnine, c) oni, ki dejanski prejemajo donosne prebitke, ki preostajajo, čim se je zadostilo zahtevam vžitnih upravičencev in č) občine, tudi če niso dani pod a), b), c) naštetih rogoji, ako so vpisane v zemljiški knjigi kot lastnice zemljišč, ali ako plačujejo občine za ta zemljišča davke čeravno niso vpisane v zemljiški knjigi kot lastnice.

Pri delitvi ima vsak deležnik pravico zahtevati, da se mu pripozna tak delež celotnega vžitka, ki je po kakovosti in površini primeren razmerju njegove doseданje pravice v primeri s pravicami drugih deležnikov. Iz tega se da jasno sklepati, da nimajo vsi občani brez izjeme pravico do skupnih zemljišč. Dokazati morajo, da se nahajajo v enem prej naštetih položajev.

Pravice tretjih oseb.

Tretje osebe, ki so vknjižene na zemljišču, ki se je sprejelo v delitev in ureditev, ali na tuji vžitni pravici, ki obremenjuje to zemljišče, ali pa na zemljišču, s čigar posestjo je združena vžitna pravica, ne morejo ugovarjati ali ovirati delitve.

Pravice tretjih oseb, ki so vknjižene samo na vžitno pravico v delitev sprejete tega zemljišča, se prenesejo na oddeljene deleže, ki stopijo na mesto odpravljene vžitne pravice.

Tekom delitvenega postopanja podanim izjavam in sklenjenim poravnavam ni treba pritrditve tretjih oseb in tudi ne odobritve od upravnih ali nadzorovalnih oblasti, ki bi bila drugače v tem oziru pristojna.

O prošnjah za pričetek delitvenega postopanja.

Kdorkoli smatra, da mu pritičejo pravice do skupnega vžitka in s tem delež pri delitvi, mora najkasneje v roku dveh let, od kar je stopil odlok-zakon z dne 23. maja 1924 št. 122 v veljavo, to je do junija 1926, prijaviti svoje zahteve pristojnemu komisarju za likvidacijo običajnega prava, ki ga bo imenovalo ministrstvo za narodno gospodarstvo in ki potem ukrene vse nadaljno za rešitev prijavljenih zadev. Po preteku gorenjega roka ne bo mogel nikdo več zahtevati priznanja morebiti mu pritikajočih pravic.

V občinah, kjer so na splošno občani

prizadeti, more prijavo napraviti županstvo skupno za vse upravičence ali pa tudi skupina dotičnih upravičencev. Važno pa je posebno določilo, da se prijave smejo predložiti tudi pristojnemu okrajnemu sodišču, da jih potem uradno dostavi komisarju. Ker komisarji do sedaj niso še imenovani, bi bilo mojem mnenju previdno, da se te prijave vložijo že sedaj pri sodišču, da se tako v vsakem slučaju vzdrži dvoletni rok, ki ga zakon predvideva.

Na čigav račun pojdejo stroški delitve?

Tudi to vprašanje je važno, ker bodo delitveni stroški v nekaterih krajih ogromni. Novi odlok-zakon določa, da prevzame država na svoje breme znesek 800.000 lir v kritje stroškov za plačo komisarjem in njih uradništvu, za uradne prostore itd. Denar v kritje drugih stroškov (razprav, delitvenih načrtov, itd.) pa bodo morale predjuniti prizadete občine. Te zneske določi komisar, občinske uprave pa jih bodo morale naprej položiti pri pokrajinski blagajni.

V tej točki se novi predpisi razločujejo od prejšnjih, ki so izrecno določali, da gredo vsi stroški pri delitvah na breme države in prizadetih deležnikov. Zdi pa se nam, da bodo imele občine tudi sedaj pravico, porazdeliti predplačane stroške med upravičence pri delitvi, da si tega novi zakon izrecno ne omenja. Ne bi bilo umestno, da bi občinske blagajne nosile breme, ki so napravljena v izključno korist zasebnih koristi nekaterih občanov, a ne v interesu splošnosti.

Z a d r u Ź n i š t v o*Zadružna zveza v Trstu:***NEKAJ NAVODIL NAŠIM ZADRUGAM.**

I. — Ker so nastale za naše zadruge že normalne razmere, se morajo občni zbori na vsak način vršiti v predpisanem roku, t. j. najkasneje do 30. junija, če zadružna pravila ne predvidevajo krajše

ga roka. Računski zaključki naj se sestavljajo takoj po novem letu. Zadruge, ki ne morejo same sestaviti računov, naj zaprosijo takoj po novem letu pismeno Zadružno zvezo za pomoč. V sporazumu bomo določili, kdaj naj zadruge pošljejo knjige semkaj oziroma kdaj naj se naš odposlanec poda na lice mesta v svrhu sestave računov.

Proti zadrugam, ki se ne bodo držale predpisanih rokov glede občnih zborov, bo Zadružna zveza nastopila z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, ker je ona odgovorna napram oblastim. Zapisnik občnega zbora naj bo kratek.

II. — Zadruga, ki niso še uvedle meničnega poslovanja in ki niso še v tem smislu spremenile pravil, bodo morale to čim preje storiti. To zahtevajo sedanje razmere. Raba navadnih zadolžnic, kakor je bilo to poprej, je sedaj vsled previsokih troškov izključena. Izbirati je: ali drage zadolžnice, katere je treba na vsak način prigrasiti pri registracijskem uradu tekom 20 dni od dneva podpisa, ali menice, ki so na vsak način veliko ceneje od zadolžnic in tudi v glavnem nadomestujejo prejšnje navadne zadolžnice. Razlika je v tem, da je veljavnost menice omejena na tri leta, dočim so se prej dajala posojila proti navadnim zadolžnicam za najdalje 4 leta. V ostalem daja menica zadrugi isto gotovost, ki jo je prej dajala zadolžnica. Ugotavljam, da so menice, ki jih uporabljajo naše zadruge, izključno jamstvene menice, ki niso pogubne za dolžnika, kot so trgovske menice v rokah zasebnikov, ki ne poznajo nikakih obzirov. Posojilnice morajo voditi točen pregled o izplačevanju in dospelosti menic in imeti za to poseben izkaz. Obenem je treba paziti, da nikdo ne zaostaja z obrestmi.

III. — Opazili smo, da nekatere posojilnice računajo previsoke obresti na vloge. Če dodamo k obrestim še nove davke, postanejo obresti tako visoke, da jih zadruga nikakor ne morejo prenašati in posledica je, da morajo, ali za ključevati poslovanje z zgubo, ali pa previsoko dvigniti posojilne obresti. Ugotavljamo, da banke v splošnem ne plačujejo na navadne vloge (še manj na nevezane) nad 3,5%. Kjer so obresti višje, je že znamenje nepopolne solidnosti. Tako bodo morale tudi vse naše zadruga polagoma znižati obrestno mero, da bodo s časom prišli vsaj na 4% čisto. Tako je bilo sklenjeno na gospodarskem sestanku naših zadrug, ki se je vršil 25. septembra 1924 v Trstu.

IV. — Izvršene revizije so nas prespričale, da mnogo zadrug nima še urejenega članstva. Ta nedostatek je treba na vask način odpraviti in sicer tako, da se izključijo vsi mrtvi in izseljeni člani, tako da bo resnično število članov v resnici odgovarjalo stanju knjig in računskega zaključka.

V. — Nadalje smo opazili, da presmogo zadrug pušča, da preveč zaostajajo posojilne obresti. Priporočamo in zahtevamo v interesu zadrug, da se te obresti brezobzirno terjajo. Od slabih plačnikov naj se zahteva tudi vračilo celokupnega posojilnega zneska. Onemu, katerega ste morali že enkrat tožiti, ne dajte več posojila.

Premočno zaostajanje obresti je vedno znamenje slabega gospodarstva pri zadrugi. Za to je seveda odgovorna uprava. S popuščanjem pri terjanju obresti se ne vzgaja ljudstvo na točnost v izpolnjevanje svojih obvez. S tem se več škodi, kakor koristi dolžnikom.

V splošnem naj se celokupno poslovanje tako uredi, da bo odgovarjalo predpisom in pravilom. Na ta način si bodo naše posojilnice pridobile popolno zaupanje in ugled, bodo v stanu se razvijati in napredovati ter nadalje vedno uspešneje vršiti svojo nalogo v splošno korist, ne le zadrugnikov, temveč vsega našega ljudstva.

Kozman Avgust:

O PRISTOPNICI.

V zadnji številki smo govorili, da mora vsak, ki hoče pristopiti k zadrugi, vedeti predvsem, kakšna zadruga je; je li z omejeno ali neomejeno zavezo.

Ker smo že pri pristopu našega človeka v zadrugo, hočemo si danes ogledati, kako se izvrši pristop in kakšne obveznosti prevzame zadrugar napram zadrugi.

Ko pristopiš k kakšni zadrugi, vprašaj predvsem po njenih pravilih in, ker moraš objednem podpisati pristopnico, vprašaj tudi za tako tiskovino. Prečitaj in preudari obojno. Ko si si na jasnem o dolžnostih, ki jih s tem prevzemaš, takrat še le podpiši pristopnico.

Pristopnica je navadno splošna, to je, da vsebuje tvojo izjavo o pristopu v zadrugo. Nekatere zadruge imajo pa posebne pristopnice, s katerimi se član obveže še razum tega, da bo izpolnjeval vse dolžnosti, katere mu nalagajo zadruga pravila in s katero izjavlja, da je podpisal pristopnico s tako zavezo, kakor da bi bil podpisal zadruga pravila, tudi izjavo glede plačevanja obresti (pri posojilnicah), po tisti obrestni meri, ki se določi vsako leto od zadruginega vodstva, dalje izjavo o plačevanju zamudnih obrestih, uradnine, o plačevanju stroškov za morebitno izterjevanje, troške za vknjižne in izknjižne pobotnice itd. Nekatere posojilnice zahtevajo s podpisom pristopnice tudi obvezo o višini zavarovalne svote pri stavbah, obvezo vinkulacije zavarovalne police in slično. Nekatere posojilnice n. pr. zahtevajo tudi izjavo, da se vknjižijo za višjo svoto, kot je dovoljeno posojilo in da smatrajo odvisno vknjiženo svoto za varščino v slučaju sodnega izterjevanja, ki zapade za drugi v korist, kot dogovorjena globa.

Zadruge, ki se pečajo z nakupovanjem in prodajo kmetijskih strojev in potrebščin, imajo lahko na pristopnici opazko, da ostane na obroke prodani

predmet do popolnega plačila lastnina zadruga in slične druge obveznosti.

Ko podpiše pristopajoči tako pristopnico se s tem činom obveže postavno, da izpolni vse stavljene pogoje. Zadruga ga pri neizpolnitvi stavljenih pogojev lahko toži.

Tedaj, ko zadrugar podpiše pristopnico, prevzame še nekatere obveznosti, ki niso sprejete v pravila. Pravilno bi morale biti vse take obveznosti zabeležene že v pravilih, ker pa zadruga zakon ne zahteva vseh omenjenih pogojev in ker bi pravila postala preobsežna, si zadruga pomagajo, da varujejo svoje koristi s podpisom posebnih pristopnic, ki vsebujejo vse pogoje v korist zadruga.

Pristopnica je jeden izmed najvažnejših listin zadruga, kajti na podlagi teh pristopnic zadruga zahtevajo od svojih članov izpolnitev vseh obvez. Zato se morajo pristopnice pri zadrugah skrbno in v najlepšem redu hraniti na varnem mestu.

S podpisom pristopnice pa ni še izvršen pravnoveljavni pristop. Sprejem zadrugnika v zadrugo pridobi pravno moč šele tedaj, ko ga je sprejelo načelnštvo v redni seji za člana in ko je plačan delež.

Živinoreja

G. J.:

UKREPI PROTI SLINOVKI IN PARKLJEVKI.

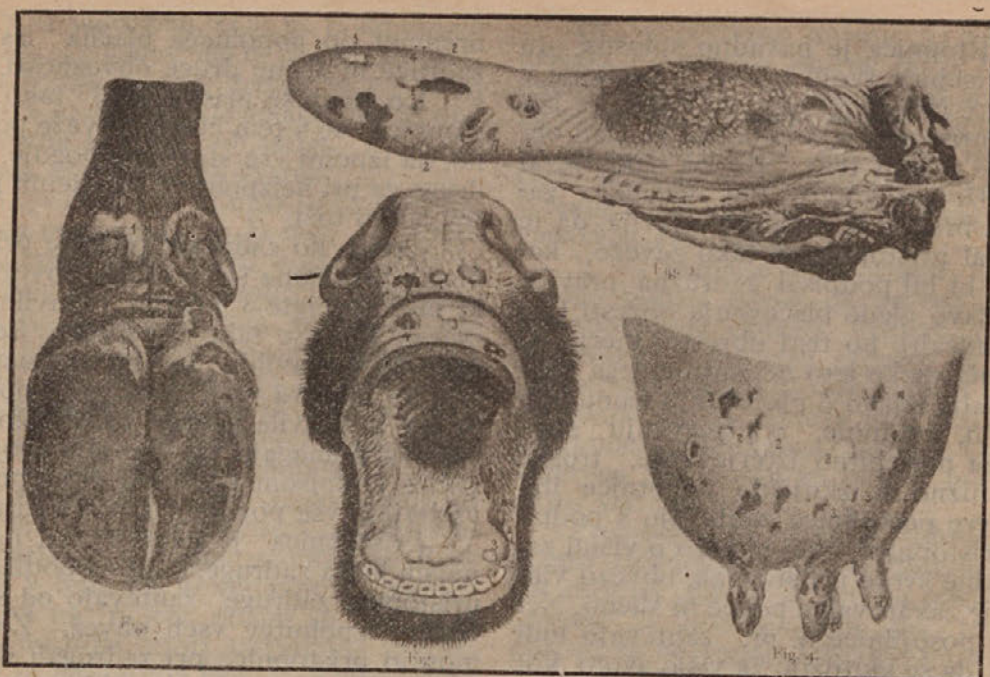
V zadnjem času se je močno razširila ta bolezen po naših vaseh, ter ogroža še danes našo živinorejo. Čeravno se je o tej bolezni že mnogokrat razpravljalo v naših listih, smo mnenja, da nismo nikoli dovolj previdni v boju proti tej kužni bolezni.

Slinovka in parkljevka je silno nalezljiva bolezen, tako da se naš živinorejec niti ne zaveda, in že jo ima v hlevu. Ta bolezen se ne omejuje samo na gobec in parklje goveda, kar je občno mnenje, nego je to bolezen, katera napade celo telo. Bolezenske kali krožijo potom krvi

negi obtoka po celem životu, kar bi bilo razvidno tudi že iz tega, ker ima govedo pri tej obolezni tudi občutno mrzlico.

Naslednja slika nam kaže vidne značke bolezni, imenovane slinovka in parkljevka, to je, gnojne rane na parkljih, na jeziku, na sluznici, v gobcu in celo na vimenu. Te znake, na katere opozarjamo naše živinorejce, zamoremo opaziti hitro potem, ko začne govedo v slučajih obolezni nekam cmekati z gobcem, ter se pri tem govedu cede sline iz gobca.

Znaki bolezni na vimenu so bolj redka stvar. V letošnjih slučajih obolezni se je dogodilo tudi zelo pogostokrat, da niso oboleli v vseh slučajih tudi parklji, nego se je bolezen pokazala samo na gobcu.



Kaj naj naredi naš živinorejec, ako opazi bolezen v svojem hlevu? Najprvo mora javiti bolezen pristojnemu županstvu. Zakon, ki se tiče javnega zdravstva, je zelo strog. Zelo pogostokrat se dogodi, da se bolezen zakriva, ker se živinorejci boje nadzorstva v hlevu. To skrivanje ima to slabo stran, da pride človek v navskrižje z zakonom, drugič zamore marsikdo iz nemarnosti zanesti bolezen naprej, ker pride z navidezno že zdravo živaljo prezgodaj iz hleva, ko je bolezen še skrita med parklji in drugod. Tudi nujnega razkuženja hleva nekateri ne naredo po poteku bolezni, ter puste tako ognjišče za nadaljno širjenje bolezni.

Imamo v rokah preizkušena navodila, katere priporočamo našim živinorejcem v boju proti tej kugi:

1. Ko kupuješ govejo živino, vprašaj vedno po živinskem potnem listu, in glej, da ne kupiš iz krajev, o katerih veš, da so okuženi. Dobro bi bilo zahtevati živinozdravniško spričevalo, da živali niso okužene.

2. Ko pripelješ govedo domov, drži, ako je le mogoče, na novo kupljeni rep 10 dni ločen od prostora, kjer imaš še dru-

go živino. Predno postavimo na novo kupljeno žival v isti prostor, kjer imamo že od poprej drugo živino, bi ji bilo dobro razkužiti vsaj parklje. (Eno žlico kreolina na en liter vode bi rabili kot razkužilo.)

3. V slučajih, ko divja v okolici slivovka in parkljevka, drži v hlevu čim večjo snago. Posebno pazi, da ne zanešeš v hlev bolezni z okuženo vodo. Kjer pije goveja živina iz cele vasi, tam je največja možnost okuženja. Takozvani »kali« v naših gorskih vaseh, so prava šiba božja za našo govedorejo. Prihrani si par stotakov, ter daj si napraviti vodnjak za vodo kapnico. V slučajih bolezni se ne boš kesal radi onih majhnih stroškov v primeri z izgubami, ki ti groze. Ne pusti v hlev tujih ljudi, posebno ne živinskih mešetarjev. Tudi ne obiskuj sedovega okuženega hleva! Ne hodi brez potrebe na živinske semnje, ko že ljudje pripovedujejo o bolezni. Če si pa bil na trgu, preobuj se vsaj, predno stopiš doma v hlev. Ne dovoli, da bi perutnina brskala po hlevu, tudi tu zamore biti naša kuga bolezni.

4. Ko pa je že bolezen v hlevu, je

najbolje, da vzameš čisto belo cunjjo, ter isto namočiš v slinah prvega obolelega živinčeta. Z isto cunjjo potem obdrgneš gobec vseh goved v hlevu. S tem okrajšaš potek bolezni, ker bi se živali itak same v presledkih okužile in bi zdravljenje tako trajalo več časa. Tudi zamore postati bolezen od živali do živali silnejša, ker se bolezenska kal potom prehoda skozi več poedinih goved lahko okrepi in huda vrsta te obolenosti je tu.

Daj govedu mehke in nekoliko tečne hrane; prežvekovanje je žal v premnogi slučajih vstavljeno, ker občuti žival bolečine vsled ran v gobcu. Napajaj obolele živali v hlevu, ker bi jim morebiti prehitra sprememba zraka škodovala in bi jih noge morebiti še bolj razbolele, ako jih vodiš na dvorišče. Dajaj obolelemu govedu postano vodo, to je, drži vodo za napajenje v hlevu v posodah, katere si poprej pripravil v času od enega napajanja od drugega.

5. Kako zdravimo obolele živali? Gobec izpiramo s tekočino, obstoječo iz kisa in vode, ali pa z 2% no galunovo raztopnino in morebiti tudi s kakim drugim razkuževalnim sredstvom. Parklje izpiramo z razredčenim kreolinom, lizolom, 5% raztopino modre galice, ali pa z drugimi sličnimi razkuževalnimi sredstvi.

Kdor pozna vsa ta sredstva in obolele živali pravilno zdravi, pri tem pa vseeno potek bolezni ni tak, kot bi moral biti, to je živali predolgo ne prežvekujejo, ali pa kot posledica obolenosti parklje žival predolgo šepa, takrat ne smeš odlašati: pokliči živinozdravnika, ter drži se njegovih nadaljnjih navodil.

Dr. Aldrighetti Faust:

RAZMERE V ŽIVINOZDRAVNIŠKEM OKROŽJU GORIŠKE OKOLICE

Prevedel Gorkič France.

(Dalje.)

Marsikdo si bo stavil sedaj vprašanje: kateri vzroki so bili merodajni, da so deželni zakoni glede govedoreje določili za furlansko nižino rejo simodolske pasme, za Brda, banjško in trnovsko pla-

noto, za vipavsko dolino in Kras rejo sivorujave pasme in končno za tolminski, bovški in trbiški okraj pa rejo belanske pasme? Načela, ki so se uveljavljala pri tem odločevanju, so se opirala na geološke in klimatične razmere dotičnih okrožij. Te razmere so drugačne v furlanski nižini, drugačne v gričastem svetu in zopet drugačne v visokem gorovju. In na podlagi te okolnosti se je tudi odločila reja treh različnih pasem: v rodovitni furlanski nižini, ki je bogata na redilni piči, velika pasma za meso in delo (simodolska); v gričastem svetu srednja pasma, ki zahteva nekoliko manj piče in ki je zadovoljna tudi s slabo krmo, daje pa kljub temu zadostno množino mleka in je uporabna, četudi v manjši meri, za delo (sivorujava) in končno v planinskem govedorejskem ozemlju (tolminski, bovški in trbiški okraj) gorska pasma, ki je vajena plezanja po gorskih grebenih, iskaje si tudi pičle hrane, in ki je kljub temu še vedno zmožna spreminjati to hrano v mleko.

Ti sklepi se niso napravili kar tako na slepo, temveč so bili plod dolgih in resnih razpravljanj deželnozborskih sej z dne 21. junija 1902 in 2. januarja 1903, iz katerih je potem izšel deželni govedorejski zakon z dne 13. maja 1903, ki je bil pozneje nekoliko izpremenjen z deželnim zakonom z dne 16. aprila 1913.

Iz tega sledi, da bi se morala rediti v srednjem govedorejskem ozemlju, v katero spada tudi živinozdravniško okrožje goriške okolice, izključno goveja živina sivorujave pasme. Mesto tega pa moramo ugotoviti, da vlada v našem okrožju v tem pogledu največja zmeda. Skoraj bi mogli trditi, da se nahaja v hlevih naših živinorejcev po večini živina vseh treh pasem.

Naši gospodarji kupujejo na trgu rimenske krave, ne da bi se pri tem ozirali na pasmo. Le pri bikih je drugače, le ti se izbirajo po določenih živinorejskih načelih. Glede teh obstoja namreč posebna dopuščevalna komisija, ki postopa pri odbiranju in dopuščev. bikov zelo strogo v zmislu zakona; kar ne odgovarja zahtevam, ki jih stavi zakon za dotično ozem-

lje, se ne dopusti. Radi tega bo čisto na mestu, ako pozovemo naše ljudi, naj se držijo načela, da spada v hleve goriške okolice le sivo-rujava pasma: ker ta pasma najbolj odgovarja razmeram v teh krajih, kakor tudi, da ustvarimo s tem v vseh vaseh okrožja le eno pasmo enake barve in enakega značaja, ki bo viden znak napredka naše živinoreje.

Deželni govedorejski zakon pa ni določal le pasme, ki se mora rediti v naših krajih, temveč predpisuje tudi število skokov za bika: kjer se biki spuščajo največ skozi dobo treh mesecev na leto, sme število skokov za posameznega bika znašati največ 80, ako se bik spušča skozi celo leto pa največ 150 skokov.

V občinah, ki tvorijo živinozdravniško okrožje goriške okolice, prihaja v poštev drugo načelo; biki se spuščajo skozi celo leto. Poglejmo sledeče številke:

- v Ločniku sta dva bika za 212 krav,
- v Vrtojbi sta dva bika za 262 krav,
- v Solkanu sta dva bika za 236 krav,
- v Štandrežu je en bik za 154 krav,,
- v Sovodnjah je en bik za 283 krav,
- v Biljah je en bik za 170 krav,
- v Mirnu je en bik za 167 krav,
- v Šempetru je en bik za 92 krav,
- v Podgori je en bik za 275 krav,
- v Števerjanu je en bik za 318 krav.

Če proučimo sedaj po vrsti posebne razmere, v katerih se nahajajo posamezne občine, pridemo do sledečih zaključkov:

V Ločniku sta preveč dva bika sivo-rujave pasme, ker gonijo krave k bikom simodolske pasme v Šlorenc pri Moši. V Štandrežu zadostuje en bik, posebno ako upoštevamo, da mnogo krav gonijo k mestni spuščevalni postaji v Gorico. — V Sovodnjah je en bik premalo. Tudi če uvažujemo, da gre mnogo krav k bikom v Miren in Bilje, bi bilo vendar bolje, da bi bila v tej občini dva bika mesto enega. — V Vrtojbi, Šempetru, Biljah in Solkanu je število bikov zadostno. — V Podgori in Števerjanu pa bi morala biti po dva bika, ker je po eden premalo.

Če se reja sivo-rujave pasme ni določila kar tako na slepo, kakor smo rekli poprej, moramo biti uverjeni, da tudi

dolžnost, da mora biti za vsakih 150 krav en bik na razpolago, se ni ustanovila, ne da bi bili za to merodajni tehtni razlogi.

In prav radi važnosti, ki jo ima bik v govedoreji, se je priznala nujnost potrebe, izvrševati strogo in nepretržno nadzorovanje spuščevalnih postaj. Vsi skoki morajo biti vpisani v posebno knjigo. Ako napravi bik dnevno več kot dva ali tri skoke, izčrpa svoje sile in svoje seme. Neizbežna in naravna posledica tega je, da ostane mnogo krav neoplojenih.

V tem dejstvu imajo več ali manj izvor vse tožbe glede neplodovitosti krav, ki se vedno bolj širi. Z vso resnostjo trdimo, da napravi v tem pogledu več škoda nezadostno število bikov v razmerju s številom krav, kakor pa katar na spolovilih goveje živine.

Ne bo torej odveč, ako tudi pri tej priliki položimo bikorejcem na srce; redite dobro svoje bike, ne zapirajte jih kot jetnike v hlev, temveč spuščajte jih enkrat ali dvakrat na dan na prosto, uporabljajte jih tudi semtertja za lažja poljska dela, snažite jih redno!

Bikorejci bi morali biti ponosni na to, da imajo v svojih hlevih izborne bike dobre in čiste pasme, ki so v stanu povečati število in stalno izboljševati kakovost živine. Zvišajte, če potrebno, tudi odškodnino za skok, imejte pa, ako hočete koristiti domačim živinorejcem, vedno pred očmi ta tri načela:

Najboljše bike, če le mogoče čiste pasme; dobro rejene bike in ne več, kakor dva skoka na dan.

Razkužujte tudi večkrat biku spolovila. Rabite v to svrhu »bissulin«, ki je dobro sredstvo proti katarju na spolovilih goveje živine. (Dalje.)

Ing. Podgornik Anton:

KRMLJENJE DOJEČE SVINJE.

Med krmila, ki so posebno pripravna za krmljenje doječih svinj, spadajo: kuhana repa ali krmska pesa, kuhani krompir (ne v preveliki meri), ječmenov koruzin in ovsenov zdrob, pšenične otrobi, lase nena moka, mleko (sladko posneto mle-

ko, pinjenc). — Sirotko moramo krmiti doječim svinjam zelo previdno in oprezno, ker drugače je bolje, da sirotke ne krmimo. Poleti pride tudi zelena krma in tudi paša zelo v poštev. Izključena so za krmljenje doječih svinj taka krmila, ki povzročijo rada napenjanje, lahko zaprtost, drisko itd. Vsa krmila, ki jih smemo krmiti doječi svinji, morajo biti zdrava in nepokvarjena. Zmrzle repe ali zmrzlega krompirja ne smemo krmiti. Istotako ne pokvarjenih oljnatih pogač itd. itd.

Prve dni po skotitvi polagajmo le lahko prebavljiva krmila, tudi raje nekoliko manj nego preveč, dokler se želodec in čreva ne okrepijo. Dokler svinja doji mladiče, mora dobivati dovolj redilno krmo in pred vsem takšno, ki pospešuje mlečnost. Ako uspevajo pujski slabo, je temu lahko vzrok svinja sama, ki ima premalo mleka. Dobijo se svinje, ki so premalo mlečne in ki jih tudi z najredilnejšimi krmili ne pripravimo do zadostnega mleka. Takšne svinje je treba izključiti iz reje. Tudi njenih mladičev ni gojiti za plemo. Ker dobivajo mladiči v takem slučaju premalo mleka pri sesanju, jim moramo pomagati s kravjim sladkim celim mlekom, ki ga zredimo na polovico z vodo. Ako pa ima doječa svinja premalo mleka le vsled slabega in nezadostnega krmljenja, ji moramo pripomoči do mleka s krmljenjem večje množine močnih krmil (žitni zdrobi, otrobi). Ker vpliva voda dobro na tvorbo in izločevanje mleka, je priporočljivo, poskladati doječim svinjam z vodo nekoliko bolj razredčena krmila. Ako imamo dovolj posnetega mleka, potem rabimo za razredčenje krmil pred vsem posneto mleko. Pa tudi predobro in pretečno ne smemo krmiti doječih svinj. Vsled pretečnega krmljenja bi lahko proizvajala svinja premočno mleko, ki lahko povzroči, da mladiči nehajo sesati, stojijo ali ležijo nekaj časa mirno in naglo poginejo. Včasih mladiči ne nehajo sesati, tudi če je premočno mleko, vendar pa shujšajo in slednjič poginejo. Če se pripeti, da ima svinja premočno mleko, polagajmo si nekoliko manj močnih krmil in mešajmo

med nje obilo kislega mleka, da se izboljša njegova sestava. Ko smo preizkusili in uredili krmljenje doječe svinje tako, da mladiči dobro uspevajo, krmimo jo potem nadalje kolikor mogoče enakomerno. Da ohranimo svinjo tudi v dobi dojenja srednje dobro rejeno, da nam torej ne ošibi in oslabi, jo moramo od tedna do tedna bolj dobro krmiti. To zahtevajo tudi rastoči in vedno težji mladiči, ki potrebujejo od dne do dne več mleka. Okrog 100 kg težki doječi svinji bi lahko krmili v prvem tednu po skotitvi dnevno n. pr. sledeča krmila: 10 kg repe ali krmiske pese, $\frac{1}{2}$ kg ječmenovega zdroba, $\frac{1}{2}$ kg koruznega zdroba, $\frac{1}{2}$ kg ovsenega zdroba, $\frac{1}{2}$ kg pšeničnih otrobov in 0.1 kg ali 10 dkg lanene moke. Kakor pač bi bilo potrebno, bi se množina teh krmil do 8. tedna, ko bi bil tukaj čas odstaviti mladiče, polagoma zvišala na 10 kg pese, 2 kg ječmenovega zdroba, 1 kg turščičnega zdroba, 1 kg ovsenega zdroba, 1 kg otrobov in 5.5 kg lanene moke. Za okrog 100 kg težko doječo svinjo bi bila v prvem tednu po skotitvi za dnevno krmljenje n. pr. tudi sledeča krmila: 4 l posnetega mleka, 6 kg repe ali krmiske pese, $\frac{3}{4}$ kg ječmenovega zdroba, $\frac{1}{2}$ kg pšeničnih otrobov.

Doječe svinje so zelo ješče, vsled česar jih moramo krmiti redno 4 do 5krat na dan, da se ne prenažrejo. Močna krmila je primešati med krompir, repo ali krmisko peso itd. šele pred vsakokratnim krmljenjem. Vsa krmila polagaj mlačna, nikdar mrzla, pa tudi ne prevroča. Po vsakem krmljenju naj se iz korita odstranijo morebitni ostanki, korito samo pa je temeljito osnažiti. Enako redno snaži naj se in skrbi tudi vedno za čednost vse posode, v kateri pripravljamo krmila.

—ip.—

GLAVNE NAPAKE V PERUTNINSTVU.

Razne napake in nepravilnosti v perutninoreji so največkrat vzrok, da se nam ne izplačuje. Take napake so:

1. Napačno je, ako se nabavi perut-



nina ali jajca za valitev od takih perutninarjev, pri katerih je perutnina zaprta v pretesne prostore in se premalo giblje. Perutnina iz takšnih vzrejališč ni zmožna donošati primernih dohodkov.

2. Drži se *preveč raznih pasem* ali pa se sploh ne gleda nič na pasme. Zato pa nam kažejo naše kokoši skoraj povsod dokaj pestro sliko. Kolikor je kokoši, toliko je tudi pasem. Tudi kokošje pasme so različno dobre za dohodke, ki jih nam donošajo. Križatev raznih pasem med seboj brez vsakega pravega načrta in cilja vodi le do neuspehov tudi v perutninstvu. Uporabljajmo za izboljšanje domače perutnine le priznane in preizkušene kokošje pasme. Skrbimo, da pridemo do čistih pasem in gojimo iste tudi čisto naprej. Pred vojno sta se gojili na deželni kmetijski šoli v Gorici z uspehom dve kokošji pasmi: italijanske jerebičarke in plimutke (Plymout Rocles). Italijanske jerebičarke so lahke kokoši in veljajo za najboljše jajčarice. Grahaste plimutke so srednje težke, dobre jajčarice, dobre za meso in dobre valilke. Kokoši teh dveh pasem precej vidimo po naših krajih. Že leti bi bilo, da bi se povsod razširile, udomačile in čisto gojile.

3. Tudi *krvnosorodna plemenitev* je lahko kriva, da perutnina ne donša nikakega ali le malo dohodkov. Ako plemenimo med seboj živali, ki so si v krvnem sorodstvu, dobimo od roda do roda šibkejše in slabše ter nezmožne živali za donošanje dohodkov. Treba je torej skrbeti za osveženje krvi. To se pravi, da si je treba pravočasno nabaviti dobrega petelina, ki ni v sorodu z našimi kokošmi. Ali pa si je treba nabaviti od drugod jajca za valitev. Kdor si nabavi za osveženje krvi plemenskega petelina, naj odstrani takoj starega ali doseданjega petelina. Novi petelin naj popolnoma nadomesti starega, drugače se ne doseže nameravano osveženje krvi.

4. Včasih se ne izplačuje perutninstvo radi tega, ker se redijo *prestare živali*. Nad tri leta stara kokoš znese premalo jajc v letu in nam ne plača več produktivne krme. Tudi lažje zbolijo bolj stare kokoši, postanejo bolj lene in si ne

iščejo rade več krme. Da se kokoši lahko spoznajo in razločujejo po svoji starosti, se deva posameznim letnikom kokoši barvane obročke iz celuloida na noge. Tako bi lahko začeli sedaj in deli kokošim letnika 1924 n. pr. rdeče, letniku 1925 zelene, letniku 1926 rme, letniku 1927 pa črne obročke. V teku 1927 bi odstranili kokoši letnika 1924 z rdečimi obročki. Letnik 1928 bi lahko zopet dobil rdeče obročke itd. Ako nadziramo obenem s starostjo tudi nesenje jajc posameznih kokoši s pomočjo zaklopnih gnezd, potem je treba deti kokošim aluminijaste obročke, ki imajo zaporedne številke.

5. *Prepozna izvalitev piščet* tudi ne vpliva ugodno na donosnost. Piščeta, ki se izvalijo februarja, marca, aprila ali začetkom maja, začnejo nesti že jeseni istega leta in nesejo tudi pozimi. Bolj pozno izvaljena piščeta (konec maja, junija, julija itd.) začnejo nesti šele prihodnjo pomlad, ko so že blizu leto stara.

6. Drži le zdrave živali. Vidno *bolne živali odstrani*. Bolne kokoši so le slabe jajčarice.

7. Premnogokrat se redi *preveč petelinov*. Odvečni petelini so v kokošjereji brez prave koristi. Za 8 do 12 kokoši lahko ali srednje težke pasme zadostuje en petelin.

8. Mnogokrat je krivo *neredno in nepravilno krmljenje*, da se ne dosežemo v perutninstvu primernih dohodkov. Posebno pozimi, ko kokoši niso toliko narostem in si morejo iskati same krmskih snovi, je večkrat vse krmljenje prenestransko. V krmi dobivajo kokoši v takem slučaju premalo beljakovinskih snovi in preveč škroba.

9. Kokoši morejo bivati dostikrat v *neprirodnih in premalo snaženih kurnikih*, v katerih se naravno in nemoteno razvije mrčes, ki neprestano muči in nadleguje kokoši. To tudi zelo pripomore, da se perutninstvo ne izplačuje.

10. Vsaka vrsta domače perutnine uspeva in je lahko dobičkonosna le pod gotovimi pogoji. Race uspevajo tam, kjer je dovolj vode (potok itd.). Gosi naj imajo na razpolago pašnike in vodo. Puranom so potrebni pašniki.

Mlekarstvo

Ing. Podgornik Anton:

O NABAVI SUHIH SIRIŠČNIKOV.

Za dobavo dobrega domačega sirišča je treba uporabljati le take suhe siriščnike, ki so najboljše kakovosti. Ako nima sirarna dovolj lastnih suhih siriščnikov, jih mora dokupiti. Pri tem nakupu ni uместno preveč štediti ali varčevati. Merodajno je pred vsem, da se nakupijo suhi siriščniki najboljše kakovosti, pri čemer je upoštevati zlasti sledeče:

1. Siriščniki morajo biti le od zdravih telet (jagnjet). Na svoji zunanji strani ne smejo imeti nikakih peg ali lis. Rdeča mesta na suhem siriščniku značijo, da je bilo tele bolno.

2. Srednje veliki siriščniki z obilimi gubami v svoji notranjosti imajo največ siriščnih žlezic, so torej najmočnejši ali dajo največ sirišča. Tedaj ne kupuj prevelikih siriščnikov, pa tudi se ni treba omejiti izključno samo na majhne.

3. Na siriščniku ne sme biti toščice ne krvi, ne večjih krvnih žil in ne krmskih ostankov.

4. Dober, ne prestar suh siriščnik je svetlorumen ali rumenkast.

5. Siriščnik naj je popolnoma suh, čist, nekoliko prosojen in na svoji zunanji strani naj se nekoliko svetli.

6. Siriščnik ne sme biti močnega, neprijetnega duha, plesniv, razjeden ali kako drugače pokvarjen.

Vseh pomankljivosti pa ni mogoče opaziti in spoznati na zunanosti suhega siriščnika. Zato kupuj suhe siriščnike le od izkušenih in zanesljivih prodajalcev.

PRIPRAVLJANJE SUHIH SIRIŠČNIKOV.

Suhe siriščnike je treba tako pripraviti, da ohranijo svojo dobro kakovost čim več časa in da se lahko dobiva iz njih dan za dnem kolikor mogoče enako močno sirišče. Da se posebno to slednje doseže, ne sme uporabljati sirar za dobavo sirišča samo enega ali par siriščnikov,

temveč jih mora v to določiti večje število, kakih 10, 12 ali tudi več. Predno pa se začne uporabljati določeno število siriščnikov za dobivanje sirišča, je najboljša in najprimernejša za sirarne po naših krajih, da siriščnike zvijejo in povežejo v zvitek. To se izvrši takole:

Za napravo zvitka določene siriščnike, ki so se med sušenjem oprášili, ali morda kako drugače onesnažili, oblij in umij ne lahko s čisto vodo in jih nato zopet posuši. Ako opaziš po zopetnem posušenju na enem ali drugem siriščniku kako sumljivo mesto, izreži ga in odstrani. Pomni, da je največ sirišča ob srednjem delu vsakega siriščnika. Najmanj sirišča pa je ob obeh siriščnikovih koncih. Poleg tega je ob obeh koncih in v njih obližju navadno tudi vse polno takih bakterijev ali gliv, ki bi utegnile povzročiti v siru razne napake, ako bi prišle s siriščem v sir. Zato odreži z obema koncema vred proč tudi vse vsakemu koncu najbližje siriščnikove dele in jih vrzi stran. Ostali glavni in najboljši del siriščnika prereži podolgič v dve polovici. Vsako siriščnikovo polovico preglej nato dobro na njeni notranji strani. Ako opaziš kaj sumljivega, obreži dotično mesto in odstrani obrezke. Z vodo pa tudi zdaj ne smeš spirati notranje strani posamezne siriščnikove polovice, ker bi se vsled takšnega ravnanja raztopilo in izgubilo sirišče. Ko si vse za zvitek določene siriščnike osnažil, obrezal in razpolovil, zloži poedine polovice križem eno vrh druge. Da se tako zložene polovice ne onesnažijo, da ne more mrčes do njih, zvij jih v smeri njih podolžne strani v trden, klobasi podoben zvitek, ki ga še dobro povij in poveži s tenko in trdno vrstico. Nato obesi zvitek v suh prostor. Za pripravljanje sirišča zreži vsak dan sproti toliko zvitka v drobne režnje ali rezine, kolikor se ti zdi, da je potrebno.

Širite in priporočajte »Gospodarski vestnik«. - Poravnajte naročnino!

Čebelarstvo

Vodopivec Janko:

ZDRAVILNOST MEDA.

Med je bil prvotnim prebivalcem edino oslajevalno sredstvo. Še le pozneje še skušnje in iznajdbe so prinesle raznovrstna sladna nadomestila. Tako dobimo dandanes navadni sladkor iz pe-se in sladkornega trsa. Pa tudi razno sadje, jagode, krompir, pa še drugi pridelki se zamorejo uporabiti za izdelovanje sladkorja. Ta proizvodnja se je tako pomnožila, da je med daleč zaostal za prvotno slavo, ki jo je vžival, dokler ga je človek poznal kot edino sladčico.

Vsled vedno večje uporabe sladčic, so se morali torej dobiti novi viri, da se zamore zadostiti vsestranskim potrebam. Med pa le daleč nadkriljuje sloves vseh drugih sladov. In to povsem opravičeno. Da, reči moramo, da se njegova vrednost mnogo premalo ceni z ozirom na vrline, ki jih ima nad raznimi drugimi sladi.

V prvotnih časih je bil med znan kot edino okrepujoče zdravilno sredstvo. Ako razmotrivamo začudeno starost starodavnikov, ki naj bi živeli po več stoletij ali si mi čebelarji lahko ne predstavljamo teh starcev, kot čebelarje, katerim je med, poleg drugih okolščin, pripomogel do take starosti! Vem, da se bo marsikdo temu nasmehnil. Ali šalo na stran. Ozmimo se na naše stare, ali že umrle čebelarje. Ako razmotrivamo njih visoko starost, njih delovanje v življenju, uvidimo, da so bili izredno vztrajni, telesno krepki, po duhu jasnejših nazorov. Ali ne izvirajo vse te življenske vrline od zavživanja medu, kojega so mu nanesle neutrudljive delavke?

Ta blagodejen vpliv se kaže pri rednem zavživanju medu veliko bolj določno. Blagodejen vpliv medu pa se vidi tudi pri zavživanju od slučaja do slučaja. Može ti se oni, ki pride po četrtinko medu, pa misli, da mu bo bolnik takoj ozdravil, ko so že vsi zdravniki in vsa zdravila odpo-vedala.

Kaj pa je v medu, da mu daja redilno, oživljajočo moč ter da ga tako stavi pred vsak drugovrsten sladkor?

To je njegova sestava. Med ima poleg navadne sladkobe še druge zdravilne vrline, katerih navadni sladkor nima. Tukaj ne nameravam podajati celo analizo medu v odstotkih, ampak hočem le glavne sestavine poudariti. V poštev bi prišle hranilne snovi. To so snovi, vsebujejoč beljakovine, ki so nekaka hrana v tekoči obliki in zelo lahko prebavljiva, bodisi v čebelnem ali človeškem želodcu. Dalje je v medu mravljična kislina. Seve, da je tu le v zelo majhni množini. Vendar pa ugodno vpliva kot razkužilno sredstvo, ki vničuje razne zdravju škodljive bakterije v človeškem telesu.

Prvo in glavno vrednostno mesto zavzema obilica solnčnega »radija«, ki se nahaja v medu v tekočej obliki, ali pa v kristalizirani pri starem medu. No, kaj pa je radij? Po čebelarsko bi temu rekli na kratko: življenje. Solnce pošilja svoje raznovrstne žarke na vse strani. Zadnje čase se je skušalo dobiti telo na zemlji, ki bi vedno žarilo, pa bi se pri tem ne izžrpalo, kakor je pač pri solncu. Deloma se je to posrečilo. Iz ogromne množine premoga — katrama se dobi malenkostna trohica takega svetlobo izžarevajočega telesa. In to telo se uporablja v notranje zdravljenje človeškega telesa. Solnčni žarki padajo na razna telesa na zemljo in učinek njih je blagodejen. Ti žarki se utišnejo v obsevajoče rastline in živali in sicer tembolj, kolikor bolj so ti predmeti izpostavljeni pritisku solnčnih žarkov. Gospodinja je prepričana, da drva, ki so rastla na prisojni strani hriba, intenzivnejše gore, kot pa ona, ki so rastla na senčni strani. Nasrkala so se več solnčnih žarkov — radija, kojega pri gorenju zopet izžarevajo.

Solnčni žarki pritiskajo na vsa zemeljska telesa, do katerih zamorejo dospeti. Ravno tako na rastline in njih cvetje. V cvetju razvijajo ravno ti žarki prijeten duh poedinih cvetic. Prisilijo cvetlice, da izločajo sladčico (nektar),

katera se ob istem času napoji in nasrka solnčnega radija. Ta v medu nakazajoči se »radij« je torej ista snov, ki ji se pripisuje velik zdravilen vpliv na človeški organizem, ki oživljajoče in krepilno deluje na človeško zdravje. Predočimo si še bolnika, ki je po dolgotrajnej bolezni zlezal iz postelje, kako rad se postavi na blagodejne solnčne žarke, ki ga tako ožrepujejo ter mu pomagajo k pretvarjanju nove, zdrave krvi.

V zadnjem času se prirejajo zdravilne solnčne kopelji z namenom, da se človeško telo in kri navžije kolikor mogoče mnogo solnčnega radija, ter tako zbere v človeku novo življenje in žilavost. Kako ugodno vpliva solnčni radij na zunajnost človeškega telesa, je znano. Razne kožne bolezni, ki so včasih zelo trdovratne, jih solnčni žarki odpravijo.

Nbroj bakterij, ki se v raznovrsti obliki v zraku množi, zatira in vničuje solnčni žarelo-radij. Naravno je, da tudi

človeku mnogo pomaga v medu nahajajoči se radij, ako ga v dovoljni množini in redno vživa. Med je namreč zelo lahko in hitro prebavljiv, tako da pride takoj v kri ter pravtako blagodejno vpliva, kakor solnčni žarek zunaj. To je: vničuje razne bakterije, nahajajoče se v krvi in pomaga te izločevati iz telesa. To je torej, kar daje povsem opravičeno slavo in hvalo medu.

Večletne skušnje so dokazale to dejstvo zlasti pri šibkih življenja praznih otrocih, ki so se v kratkem času vsled rednega zavživanja medu telesno okrepli in postali polni življenja. Starejši, osiveli možje si utrdijo in osvežijo izmučeno telo s stalnim zavživanjem medu. Med se zavživa v različni obliki. Nam »kofetarjem« je najprikladnejša bela kava, v kateri med nadomešča sladkor. Kakoršenkoli čaj z medom pa je neprekosljiv.

Torej, vživajmo med!

Kletarstvo

Ušaj Just:

UPORABLJANJE ŽVEPLENEGA PLINA V KLETI.

Žvepleni plin je kemično žvepleni dvokis. Ta zadušljivi plin, ki draži h kašlju, je v novodobnem kletarstvu velike važnosti. Kdor ga ne rabi, ta ni napreden kletar. Za napravo tega plina v kleti rabimo žveplo, ali pa žveplenokisle soli. V prvem slučaju nastane ta plin pri gorenju žvepla, v drugem pa pri rastopljenju imenovanih soli.

Uporaba žveplenega plina v kleti je mnogostranska. Rabimo ga v sledečih slučajih: a) za ohranjenje praznih sodov; b) za razkuženje kleti; c) za preprečevanje vinskih bolezni; d) za zdravljenje bolnih vin in e) za ohranjenje sladkega mošta.

Za ohranjenje praznih sodov, ne da bi postali plesnivi, je potrebno prazno posodo vsakih 6 do 8 tednov zažveplati. Prvič zažveplamo posodo, čim jo izpraz-

nimo, operemo in ocedimo. Za zakajenje sodov računamo, da sta potrebna 2 do 3 g žvepla na vsak hl prostornine.

Za razkuženje kleti, oziroma za preprečenje plesnivosti v njej, je tudi potrebno večkratno žveplanje kleti. Na vsakih 100 kubičnih metrov prostornine zažgemo pri zaprtih vratih in oknih, v železni posodi sredi kleti 5 dkg navadnega žvepla. To delo ponovimo po potrebi vsaka 2 do 3 mesece.

Žvepleni plin je odlično sredstvo, ki brani vino, da se ne pokvari. Dobro zažveplana vina se tako lahko ne skisajo, ne zavrejo tako rada ter ne menjajo barve.

Navadno rabimo:

A. Pri uporabi žvepla, bodisi v trskah ali kolačkih, na azbestu za šibko žveplanje 5 g žvepla na vsake 3 hl prostornine, za srednje močno isto količino na 2 hl in za močno žveplanje pa na vsak hl 5 g žvepla.

B. Pri uporabi kalijum-metalbisulfita

računamo: za šibko žveplanje 5 g, za srednje močno 7 g in za močno pa 10 do 15 g kalijummetabisulfita.

Po pregovoru: »srednja pot, najboljša pot,« rabimo za zažveplanje navadnega in zdravega vina 5 g, ali približno en trakec žvepla, na vsake 2 hl prostornine, ali pa 7 g kalijummetabisulfita na vsak hl vina.

Za ozdravljenje bolnih vin je žvepleni plin najpotrebnejše sredstvo. Skoro pri vseh boleznih je potreben. Sedem do 12 g bisulfita na vsak hl prepreči in ozdravi rujavenje vina, 7 g mu vzame duh po žveplenem vodiku, ali gnilih jajcih, 50 g te soli ustavi nadaljno kisanje.

Tudi proti kaču, ali cvetu ima žvepleni dim veliko moč. Če nam ni mogoče delj časa napolniti soda, ki ni prav poln, moramo prazen prostor med vinom zažveplati, ali pa moramo dodati vina 7 do 10 g metabisulfita na vsak hl vina.

Za ozdravljenje takih vin, ki imajo duh po žveplenem vodiku, rabimo navadno žveplo, ker moramo tako vino že tako in tako pretočiti. Med pretakanjem v srednjemočno zažveplan sod moramo vino močno zračiti.

Za obranjenje sladkega mošta, oziroma za preprečenje kipenja je najbolje rabiti kalijummetabisulfit, 100 g te soli na vsak hl mošta zadostuje, da bo mošt do poletja ostal sladek. Če je mošt filtriran, pa zadostuje že samo 50 g metabisulfita. Takih moštov seveda ne smemo prodajati, dokler ne izgubijo žveplene gasila. Kakor je znano, izgine žvepleni

plin v vinu sčasoma sam obsebi. Sprememni se v novo kemično sestavino, ki človeškemu zdravju ni škodljiva, pač pa izboljša okus vina. Mnogo tega gasila izhlapi tudi med pretakanjem.

Pri zadimljenju sodov z žveplom moramo ravnati tako: V oprano, ocejeno in prezračeno posodo obesimo zažgani žvepleni kolaček ali trsko, obešeno na žico, skozi veho v sod. To moramo storiti s vsako trsko posebej. Več kolačkov ali trsk zažgati obenem in obesiti v sod, je zelo pogrešeno. Velika toplota, ki pri tem nastane, povzroča izločenje žvepla na notranjščino posode. Od tega žvepla zadobi potem vino duh po žveplenem vodiku. Za žveplanje je rabiti samo žveplo v kolačkih ali tudi trskah na azbestni podlagi. Take podlage ne izgorejo in od takih kolačkov, ali trsk, ne kaplja goreče žveplo na dno posode.

Za žveplanje sodov so bolj pripravni kolački, kakor trakci, ker se trakci radi razdrobijo in so tudi dražji. Žveplanje posode z navadnim žveplom naj se opusti, ker se pri zadimljenju s takimi žveplom nikdar ne more določiti potrebne količina žvepla, ki navadno ne izgore popolnoma. Zadimi naj se kolikor mogoče vedno le brez uporabe takozvane »laterne,« iz katere se veliko dima izgubi.

Kako se rabi metabisulfit, ni treba da bi tudi sedaj razpravljali, ker sem o tem pisal v januarški številki »Gospodarskega vestnika« v članku »O rujavstvu vina.«

S a d j a r s t v o

Dr. Vallig Peter:

SADJEREJA NA GORIŠKEM.

(Dalje.)

Razmere v Brdih in Vipavski dolini.

Prav poseben razvoj sadjereje, tudi v obrtnem oziru, opažamo v gričastem svetu. K tem hočemo nekoliko obširneje govoriti. Na osojnih rebrih v Brdih in v

rodovitni Vipavski dolini, ki se razteza od Šempetra pri Gorici do Rihemberka in Sv. Križa pri Ajdovščini, je sadjereja jako razvita. Naravna rodovitnost zemlje, posebno pa mile podnebne razmere, so prav v odlični meri pospeševale napredek in razvoj sadjereje v obrtne namene.

V teh krajih dozorevajo briske in vipavske črešnje, ki se od srede maja pojavljajo tudi na najbolj oddaljenih trži-

šćih srednje Evrope. Toda tudi prve marelice, breskve in hruške tvorijo tukaj važen del sadnega pridelka.

Kar smo rekli glede sadjereje v gozratem pasu dežele, velja tudi za ta del pokrajine: Tudi v Brdih in v Vipavski dolini nimamo pravih in urejenih sadovnjakov. Sadno drevje je pomešano med trtne nasade v vinogradih, ki zavzemajo prvo mesto v poljedelstvu teh krajev; dalje dobimo sadno drevje v vrtovih krog hiš ali na travnikih. In ravno to ozemlje je med vojnimi grozotami največ trpelo. Števerjan in Oslavje, dve širokoznani imeni iz svetovne vojne, ležita v Brdih. Naravno je, da je vsled vojnih razmer sadjarstvo tod močno trpelo in da se le polagoma zopet dviga k novemu razmahu.

Črešnjereja.

Vrednost pridelka črešenj v Brdih in Vipavski dolini je znašala po računih pok. Bolleta leta 1898 en milijon kron. Pridetek pa se je v naslednjih letih množil. Če preračunamo danes to vrednost v lire, bi znašala ta nad štiri milijone lir.

Na Goriškem sadijo več vrst črešenj. Med temi zavzema eno najvažnejših mest *zgodnja renška črešnja*, ki se sicer ne odlikuje po posebno izborni kakovosti, a je prva, ki dozori. Na trgu se nahaja že prve dni maja. Po vrstnem redu dozorevanja ji sledi *zgodnja goriška črešnja*, ki se prikaže na trgu običajno 10 dni za renško. Ta vrsta je jako razširjena in ona je pravzaprav, ki je dvignila sloves naših črešenj. Sad je velik, lupina je rdeče barve, pomešana z belkastimi pikicami; je jako mesnata, meso je belo ali rumenkasto, sladkega kislatega, prijetnega aromatičnega okusa. Ta črešnja uspeva izborno v opokasti zemlji spodnje vipavske doline. Že pred vojno se je cenilo, da nad polovico črešenj, ki so se gojile na Goriškem, je bilo te vrste, ki trajno mnogo rodi, je trpežna in ki ji črešnjina muha ne škodi. Za izvoz je prav primerna. Omenimo naj še, da je bila ravno ta črešnja, ki je odprla trg tudi drugemu sadju iz naših krajev.

Ostale vrste so: *dunajke* (ime ima

od tega, ker je bila jako cenjena na dunajskem trgu), njeno meso je belo in trdo, dozori krog srede junija; *tarčentovka* (*črnica*), *napoleonka* in druge. Danes gre stremljenje za tem, da naj se gojijo le bolj trdo mesnate črešnje, ki bolj trajajo in lažje prenašajo dolga prevažanja.

Trgovina in izvoz.

Statistika iz leta 1924 o izvozu črešenj, kakor tudi o tržnih cenah, ki so jih dosegle na trgu, je razvidna iz izkazov, ki jih priobčimo v naslednjih člankih. Iz teh izkazov sledi važnost, ki jo zavzema trgovina s črešnjami. Kot tržišči za črešnje in njih izvoz prihajata v poštev edino le Gorica in Krmin.

A tu se ne udejstvujejo le domači izvozni trgovci, temveč pojavljajo se v obeh izvoznih središčih tudi zastopniki tujih, oddaljenih trgov iz inozemstva, ki neposredno kupujejo blago in ga pošiljajo v svoje kraje. V predvojnem času se je sadje za prevoz spravljalo v posebne koše iz vrbinih šibic, ki so držali 5, 7 in 10 kg, kakor je bila pač voznja daljša ali krajša. V povojnem času pa se porablja jo v to svrhu košarice (kletke) iz deščic, ki manj stanejo in tudi bolj odgovarjajo svojemu namenu. (Dalje.)

PRESAJANJE STAREJŠEGA DREVJA.

Večkrat si sadjerejec ni na jasnem, ali se mu izplača presaditi že starejše sadno drevo. Iz raznih vzrokov postane drevo na svojem starem mestu nemogoče. Marsikdo vzame v takem slučaju kar sekuro, in po drevesu je. Kakšna škoda brez prave potrebe!

Poskusi so pokazali, da je prav lahko mogoče z uspehom presaditi že starejše drevo. Seveda je treba nekoliko previdnosti in preudarnosti, ko se drevo izkopava in presaja na drugo, bolj primerno mesto. Izkopanemu drevesu naj se vejevie odreže v primernem razmerju z zmanjšano tvornostjo korenin, ki so se morale naravno skrajšati. Ako bi tega ne izvršili, bi nastala za drevo nevarnost, da usahne, ker bi zmanjšana sila korenin ne mogla priskrbovati dovolj vode in hrane.

vejevju v starem obsegu. Pri izkopavanju je treba paziti na to, da se one korenine, ki segajo globoko v zemljo, zadostno skrajšajo, dočim naj se stranske korenine pustijo kolikor mogoče daljše. Večje skrajšanje korenin, ki gredo globoko v

zemljo, je radi tega umestno, ker se potem drevo v novi jami lepše usede.

Fresajanje starejših drevces moremo vršiti jeseni ali zgodaj spomladi. Vedno pa moramo paziti na to, da je vreme ob fresajanju ugodno.

Svilogojstvo

Dr. T.:

MURVA — ZLATO DREVO.

V nekaterih okrajih naših pokrajin, se je povsem opustilo ali pa zanemarjalo gojenje sviloprejk in murvinih nasadov, dočim so poljedelci posvetili vso skrb trti. Danes, ko je izvoz vina v tujino skoro onemogočen in ko ima naš vinski pridelek hudo konkurenco v krajih, v katerih so podnebne razmere bolj ugodne vinogradništvu, dobivajo svilodi in svila vedno večjo vrednost, cene so mnogo višje, kakor bi bilo pričakovati v razmjerju z zmanjšano denarno vrednostjo.

Pred vojno je bila srednja cena za kg svilodov krog 3.50 L. Ako smatramo, da se je vrednost denarja znižala na eno petino, bi morala biti teoretična cena svilodov (3.50×5) 17.50 L. V resnici pa se plačuje sedaj 7 in 8 krat več, to je 24.50 do 28 L za kg. Kako pa je z vinom? Pred vojno je znašala povprečna cena 30 L za hl, danes pa 150 L, kar pomenja le petkratni povišek. Z gotovostjo lahko trdimo, da bo tudi v bodočnosti vinski pridelek še podvržen hudim in večkratnim krizam.

Naš vinogradnik se lahko zavaruje proti temu s tem, da bo skrbel za izboljšanje svojih vin (boljše obdelovanje vina in umno kletarstvo) in da bo gojil v vinogradu le boljše trtne vrste, četudi nekoliko manj rodovitne. Možnost izboljšanja bi bila tudi v tem, da bi se začela povečati večja pažnja pridelovanju črnine, ki gre bolj na trg.

Gospodarsko krizo bi pa kmet obvladal najprej in najuspešnejše, ako bi imel na razpolago pridelek, ki dobi takoj odjemalce proti plačilu v gotovini. Z gotovino bi se lahko vedno izkopal iz gos-

podarskih stisk. In takšen pridelek daje reja sviloprejk.

Velik del naše dežele ima vse ugodnosti in predpogoje, da začne znova intenzivno rejo murve in sviloprejk. Naši gospodarji, po večini mali in srednji posestniki, imajo na razpolago zadostno primernih prostorov za svilogojstvo. Delavnih moči sposobnih za vsako delo v vrtnarstvu in vinogradništvu, je dovolj na razpolago. Zemlja je lahka, semtertja pusta, kjer le slabo uspeva sadno drevje, ki je izpostavljeno še hudi burji, dočim uspeva murva tudi v takih razmerah dobro.

Vinogradnik mora celo leto čakati na pridelek, mora izvršiti celo vrsto opravil in težkih del, zabiti precej denarja za galico in žveplo, nabaviti si orodje in stroje. Reja sviloprejk pa ti prinese že v 40 dneh pridelek, ki ga z lahkoto takoj oddaš in dobiš tudi takoj denar, ki je jako dobrodošel, ker je kmetu skoraj prvi v letu.

Priprave za rejo sviloprejk si more vsak količkaj ročen posestnik napraviti sam. Pridelek, ki ga da onča semena, je okrog 70 kg. Zanj dobiš po današnjih cenah, po odbitku stroškov za seme, 1600 do 1700 lir. Vsak mali posestnik bi li moral postati, ako so za to dani predpogoji, vnet rejec sviloprejk. V to svrhu pa mora pričeti z sajenjem murv in z negovanjem onih, ki jih ima že na svojem zemljišču. Murva je zlato drevo, ker iz nje prihaja svila, ki prinaša zlato. Starim murvam moramo gnojiti, jih okopati, in tudi cepiti, če so še divjaki. Novi murvini nasadi naj se napravijo povsod, kjer je le mogoče: na njivah, v vrstah v oddaljenosti 15 do 20 m ena od druge, med trtami, na koncih njiv in travnikov, ob za-

puščenih jarkih, na neporabnih prostorih ob poteh, povsod sadi to zlatorodeče drevo. Prav gotovo ti bo v bodočnosti plačalo tvoj trud.

Prepričani smo, da se bo reja murv

in sviloprejk vedno obnesla. Vsled tega je dolžnost pametnega poljedelca, da si skuša izboljšati svoj gospodarski položaj in izpopolniti svoje dohodke z opravljanjem te donosne kmetijske obrti.

Razne kmetijske zadeve

PRIPRAVLJANJE SUHE SVINJINE.

Ne bo odveč, ako tukaj opišemo en način pripravljanja suhe svinjine, ki se je na podlagi praktičnih izkušenj že povsod obnesel.

Da ohranimo meso dobro, moramo osredotočiti svojo glavno pažnjo na pravilno solenje in prekajanje. *Soliti* moramo meso takole: V temen prostor (klet) postavimo primerno posodo (kad) s pipo blizu dna. Na dno posode položimo par deščic, da ne pride meso v dotiko z mesom. Pri tem ne smemo pipe od znotraj zamašiti. Ko je meso pripravljeno in očiščeno, položimo ga na tesnem, plast vrh plasti, v posodo. Morebitne praznine med plastmi založimo z manjšimi kosi mesa. Na to zalijmo ga z vrelo vodo, v kateri naj meso ostane najdalje 24 ur. Na ta način dosežemo, da se ščisti z mesa vsa na njem ostala kri, ki bi drugače povzročila gnitje mesa, ker je podvržena hitremu razkrajanju. Isti dan že raztopimo v vreli vodi za vsakih 100 kg mesa 8 kg soli, 1 kg sladkorja in 40 g solitra. Zavre naj se poleg tega še toliko vode, da bo ta zadostovala za popolno pokritje mesa v posodi. Ta raztopina naj se dene kam v mrzlo, da se popolnoma ohladi. Nasled-

njega dne, ko se je iz posode iztočila prva voda in meso oplaknilo z drugo čisto vodo, vlijemo raztopino v posodo tako, da je meso popolnoma pod tekočino. Na vrh mesa postavimo lesen pokrov, nanj pa denimo kamenje, da tišči meso pod vodo. Slana voda ostane dobra tri tedne; moramo pa jo vsak dan iztočiti iz posode in jo potem znova vliči na vrh mesa. Priporočljivo je, da se meso med to dobo (trije tedni) enkrat zrahlja in preobrne. Po treh tednih vzemi meso iz posode, in obesi ga na primeren prostor, da se *prekadi*. (Nekateri imajo v podstrešju za to napravljene posebne prekajevalne sobice pri dimniku, ki so jako uporabne in varne.) Predno pa ga deneš v dim, operi ga z mrzlo vodo in osuši ga potem s snažno cumjo. Prostor, kjer se meso prekaja, naj bo temačen in zračen. Razumljivo je ob sebi, da naj se za prekajanje rabijo le suha drva. Kdor meni, da je treba prav za ta posel rabiti sveža in mokra drva, češ, da dajo bolj gost dim, je v zmoti. Meso ostane v takšnem dimu ves čas vlažno in se lahko pokvari. Namen prekajevanja mora biti tudi ta, da se meso dobro osuši, kajti le suho meso ostane dolgo časa zdravo in okusno. In le okusno meso tudi dobro tekne.

Obrtni in kmetijski pouk

Urbančič Alojzij:

OBRTNO NADALJEVALNA ŠOLA
V MIRNU.

Splošna obrtno-nadaljevalna šola v Mirnu se je ustanovila že l. 1907. po prizadevanju pisca tega poročila. Leta 1915. je prenehala vsled vojnih razmer, a se je

zopet otvorila v letu 1919. Obsega dva razreda, je toraj dvoletna. Od 1922. sem si je ustvarila vzporednico I. razreda za popolnejšo vzgojo mirenskih deklet, ki so odrastle ljudski šoli. Njeni vspehi so bili vedno pohvalni, kar je dokazovala vsakoletna šolska razstava, ki je od leta 1920. dalje vedno ob sklepu šolskega leta

na dan Sv. Petra in Pavla. Šolo je vodil Alojzij Urbančič in za časa njegovega pregnanstva na Vogerskem pa Anton Ferlat.

Strokovne risarske predmete poučuje z najboljšimi vspehi priznani strokovnjak Anton Ferlat v vsej dobi od začetka do danes, merkantilne predmete pa Alojzij Urbančič. V dekliškem razredu poučuje učiteljci Vilhar Urbančič in Jožica Mozetič. Vsakoletni šolski razstavi je pridružena še izložba ženskih ročnih del ljudske in obrtne šole, ki vzbujajo priznanje.

V letu 1923-24 je bilo vpisanih v I. deškem razredu 45, v II. 35 vajencev; v I. dekliškem razredu pa 41 učenk. Vsi so dosegli prav lepe učne vspehe z malimi izjemami nekaterih nerednih šolskih obiskovalcev.

Obisk šole je obvezen za vajence do 18 starostnega leta, a pozneje neobvezen.

Od 80 vajencev je bilo v letu 1923-24 po rokodelstvu: 32 čevljarjev, 16 kovačev, 11 zidarjev, 5 mizarjev, 5 kolarjev in 11 raznih poklicev — prevladujejo torej čevljarji. Deklice so, umljivo, večinoma šivilje, ali pa pomočnice v domačem gospodinjstvu.

V vsakem razredu se poučuje po 10 tedenskih ur in sicer v I. razredu: italijanščina, obrtno spise, obrtno računstvo in strokovno risanje; deklice pa razen tega dobivajo še pouk v krojenju, vezenju in šivanju s parurnim predavanjem o umnem gospodinjstvu.

V II. razredu pa: italijanščina, obrtno spise, obrtno računstvo s kalkulacijo, knjigovodstvo, zakonodajstvo in strokovno risanje.

Pazi se posebno tudi na нравno vedenje in moralno čednostno življenje.

Mnogi šoli odrastli rokodelci so se udeležili v poznejšem svojem obrtnem poslovanju in si ustanovili lastne obrtvalnice, čevljarske prodajalnice in delavnice, ki so lastnikom in šoli v čast. Nekateri učenci so svoje strokovne nauke nadaljevali na državni obrtni šoli v Ljubljani ter so danes izborni delovodje in risarji pri večjih stavbenih podjetjih doma in v Jugoslaviji.

Šolo vzdržuje z $\frac{2}{3}$ prispevki ministrstvo za narodno gospodarstvo, a $\frac{1}{3}$ prispevke plačajo navadno občina Miren, pokrajinska uprava ter trgovsko-obrtna zbornica v Gorici. V zadnjih letih sta prispevali tudi občini Sovodnje in Štandraž, ker so tudi njih vajenci hodili v mirensko šolo, kakor tudi mnogi Biljenci in Orehovci. Zelo pridni učenci so bili Vrtojbeni, ki so pa v zadnjih dveh letih izostali, ker jim je njih požrtvovalno županstvo z mnogimi denarnimi žrtvami priborilo šolo v domači občini. Snaženje, kurjenje, razsvetlo in postrežbo oskrbuje občina Miren.

Blagor občini, ki osrečuje svoj obrtniški in rokodelski naraščaj s strokovno izobrazbo. Le v izobraženem malem obrtniku in rokodelcu najdemo najboljši vir zaslužkov v sedanjem konkurenčnem boju za svojo gospodarsko samostojnost. Povsod na delo za ustanovo novih nada-ljevalnih šol naj si bo obrtnega ali kmetijskega značaja, kakor so pač potrebe prebivalstva dotičnega okrožja!

GOSPODINJSKI TEČAJ V TOMAJU.

V zavodu šolskih sester v Tomaju na Krasu se otvori početkom februarja nov petmesečni gospodinjski tečaj. Prošnje za sprejem, katerim naj se priloži rojstni list, zdravniško spričevalo in zadnje šolsko spričevalo, naj se naslovijo na vodstvo zavoda. — Mesečnina znaša 150 lir, vpisnina 50 lir. — Vsa nadaljna pojasnila daje vodstvo ustmeno ali pisмено.

Priporočamo našim dekletom naj se prijavijo v tečaj. Nikoli jim ne bo škodovalo, kar se naučijo. Tudi kmetijsko gospodinja mora danes nekaj več znati, kakor le hruške peči. Slabo znamenje, ako bi se naša dekleta tega ne zavedala.

KMETIJSKI URAD V AJDOVŠČINI.

Ta urad, ki razvija prav živahno delovanje, se je preselil v nove prostore v Šturje pri Ajdovščini v hišo št. 28. Uradni dan je vsak četrtek, stranke se sprejemajo od osme in pol ure dalje. Toda tudi ob drugih dnevih morejo stranke prihajati v urad po nasvet, ki jih bodo gotovo dobile, le da bo voditelj urada doma.

Ako bi v katerem kraju, ki spada v delokrog tega urada, želeli pouka na licu mesta, naj se o tem obvesti vodstvo, ki bo prošnji po možnosti ugodilo. Zborovanj in predavanj, ki jih ni določil urad sam, se udeleži zastopnik urada le na izrecno vabilo ali pa, ako so se sestanki do- ločili sporazumno.

V Vipavi je uradni dan vsakega 20. dne meseca in ob tržnih dnevih.

V interesu napredka naših gospo- darjev je, da se pomoč, ki jo nudi urad, od strani vseh prizadetih, v čim večji meri izrablja. Dolžnost poljedelca je, da v polni meri izrabi ugodnosti, ki mu jih stavi javna uprava na razpolago!

Gospodarski koledar

FEBRUAR.

Poljedelstvo: Še nepreorane njive prcorji za pomladno posetev, ako zemlja ni premokra ali prevlažna. Obenem z oranjem spravi v zemljo tudi hlevski gnoj, kolikor nameravaš gnojiti z njim raznim okopavinam. — Nadaljuj s pri- pravljanjem in čiščenjem žitnega in dru- gega semena. Upoštevaj pregovor, ki pravi: kakoršna setev, takšna setev. Rabi za setev le zdravo, polno in težko zrnje, ker le iz takšnega zrnja more zrasti pri pravilnem obdelovanju in gnojenju krepka rastlina in dati dober pridelek. Ako ti primanjkuje dobrega semena, na- bavi si le zajamčeno pristna, čista in ka- liva semena. Če krompir gnije, ne odla- šaj s prebiranjem in odstranitvijo gnile- ga. Sedaj je tudi čas, da začneš odbirati semenski krompir, kateremu odloči v kleti poseben prostor. Vlažne ali potne stene v drugače suhi kleti značijo naj- večkrat, da gnije krompir ali druge oko- pavine. Ob toplih dnevih odpri in pre- zračuj klet.

Travništvo: Če nisi izvršil na trav- nikih za januar nasvetovanih opravil, jih lahko pri ugodnem vremenu izvršiš februarja. Takšna opravila so posebno brananje, čiščenje in gnojenje travni- kov. Poravnaj po travnikih vse krtine in mravljišča. Ako preneha stalno suho vreme in ako se travniška zemlja neko- liko premoči, bo to zelo ugodno za raz- važanje in polivanje gnojnice po trav- nikih. Ako nameravaš obsejati posebno prekopana in izčiščena mesta na travni- ku e travnimi in deteljnimi semeni, pri-

skrbi si ta semena pri kmetijskem druš- tvu.

Živinoreja: Čas je, da pregledaš in preceniš že zdaj svoje zaloge krmil, po- sebno zalogo sena in slame, da ne prideš v zadrego, kako boš krmil svojo živino, ako ne bo vsled neugodnega in zlasti vsled premrzlega vremena spomladi do- volj zgodaj zelenih krmil ali paše. V hlevu ne zanemarjaj vzreje mlade živi- ne. Pomni da je pravilno odstavljanje za rejo namenjenih telet ali drugih mladih živali eno najvažnejših opravil. Kar za- grešiš in zamudiš pri teletu, ne popraviš več pri junici ali kravi. Pusti za rejo le zdrava in krepka lepo zraščena teleta, ki so od krav in bikov s čim več dobrimi svojstvi. Zlasti upoštevaj pri odbiranju telet zdravje in mlečnost. Krmi in oskr- buj primerno vso živino. Posebno paž- njo posvečuj vsem brejim živalim. — Vsaka gospodinja naj skrbi, da pride do zgodnjih piščet in takih pišk (mladic), ki bodo začele nesti že jeseni. Zato naj podloži o prvi priliki dobri koklji pri- merno število jajc od najboljših ko- koši-jajčaric. Jajca za valitev naj so oplo- jena, kolikor mogoče enako, a ne nad 20 dni stara, ter od dvo- do triletnih kokoši. Ako le mogoče naj se pusti valiti več kokelj istočasno. Valilno gnezdo napra- vi v nekoliko temnem in vsestransko mirnem prostoru.

V vinogradu: Obrezujejo se trte. To delo se ne vrši samo z rokami, ampak tu- di z glavo. Vsako trto si mora vinograd- nik najpoprej natanko ogledati in šele po izvršenem ogledu naj jo obreže, upo- števaajoč njeno raščo, rodovitnost in vr-

sto. Močne trte in take, ki rodijo na doigem lesu, bo rezal bolj na dolgo, vse šibeke in take, od katerih so spodnje oči rodovitne, pa na kratko. Od pravilnega obrezovanja je veliko odvisna rodovitnost trte in kakovost pridelka. Zato naj obrezuje trte le razumen delavec. Kdor bo razbil spomladi cepiče za suho cepljenje, ali pa za cepljenje v glavo, naj si nabere že v tem mesecu potrebnih cepičev, katere potem ohrani do uporabe v pesku v kleti. Cepijo naj se le plemenite trte, tudi če rodijo bolj malo.

V sadovnjaku: Obrezujemo sadno drevje in izčistimo pregosto drevje. Z jezikleno ščetko snažimo mah in lišaj in zamazujemo rane s cepilnim voskom. Ko nečno poškopimo celo drevo z »antiparassitom« (dendrinom), katerega je rabiti 1 kg na 10 l vode. V tem mesecu moramo nabrati za pomladno cepljenje potrebnih cepičev in hraniti jih do uporabe v pesku v kleti.

V kleti: Kdor še ni pretočil vina, naj to nemudoma stori. V tem mesecu lahko začnemo čistiti motna vina z različnimi čistili, kakor s špansko zemljo, z želatino, z jajci itd. Čiščenje moramo pravilno izvršiti, ker drugače ne bomo imeli zaželenega vspeha.

V čebelnjaku: V tem mesecu v čebelnjaku še ni posebnega dela. Proti koncu meseca začnejo čebele ob lepih dnevih že pridno izletati, ter nositi obnožnino. Vendar naj čebelar še počaka s čiščenjem panjev in drugimi pomladnimi deli. Le v skrajni potrebi, na primer če v panju primanjkuje meda, ali če se je vanj vgnezdila miš, naj odpre panj. Drugače ima čebelar dovoljno dela na svojem domu s pospravljenjem panjev, napenjanjem žice itd.

Vrtnarstvo: Nadaljuj s kopanjem in gnojenjem. Kdor ni posejal januarja v zimske gredice semena razne zgodnje zelenjave, naj to napravi čimprej. Ob toplem vremenu zrači in proti poldnevu tudi zalivaj zimske grednice, ako je zemlja presuha. Ako nisi sejal na prosto že proti koncu januarja korenja, peteršilja, belega in črnega korena, graha in spinaze, lahko storiš to pri ugodnem vremenu ob začetku februarja. Proti koncu februarja boš že sejal lahko na prosto zlasti solato, radič, redkvico, zgodnji krompir, krešo. Kdor ni pognojil in okopal špargljev že pred zimo, jih mora zdaj čimprej. Istotako je treba pognojiti in okopati artičoke, hren in dvoletno rabarbaro. Pravočasno izvršeno delo je že uspeh.

Poročila

Ing. Velicogna Lucijan:

RAZPIS NAGRAD ZA VZORNE HLEVE IN GNOJNIKE.

Ena najnujnejših zahtev v kmetijskem gospodarstvu naših krajev je: umna gradnja in ureditev hlevov, svinjakov in gnojnikov. To važno poglavje se je zanemarjalo, posebno v Vipavski dolini, kjer je poljedelec posvečal skoro svojo skrb le vinogradništvu. In prav tukaj je potrebno, da se obrne vsa pažnja na pravilno gradnjo prostornih in zdravih hlevov, ker so ti predpogoj za donosno živinorejo. Idrijska planota je z ozirom na kmetijstvo in živinorejo gorski pas, kjer pa manjkajo zadostni in dobri

planinski pašniki, zima je dolga in ostra vsled velikih snežnih zametov. V Vipavski dolini in po obronkih gorovja, ki jo obdaja, gospodari mesece in mesece v letu huda burja. Radi teh razmer mora živina prebiti dolgo v hlevu, predolgo še za pasme, kakor je belanska in švicarska rujava, ki se držita v glavnem za pridobivanje mleka.

Naprednejši kmetovalci, ki so dostopni naukom in drugod preizkušeni zgleodom, so to stvar doumeli. V zadnjih mesecih, to je od takrat, ko je začel svoje delovanje novi kmetijski urad, se je uredilo nad 20 hlevov, večjih in manjših, za 6 do 20 glav; nekateri so se popolnoma na novo prezidali.

Ni mnogo, a začetek je tu. Dosedanje delo bo v spodbudo in zgled. A s tem ne bo še dolgo dosežen namen, izboljšati pogoje hlevov, niti v onih petih ali šestih občinah, kjer se je to delo pričelo.

Nadaljno napredovanje na tem polju, ki ga ne bo mogoče doseči le z navadnimi propagandnimi sredstvi, ne bo držalo vzporednega koraka z drugimi ukrepi za povzdigo živinoreje. Če pa se prvo ne pomnoži, ne bo tudi drugo rodilo pričakovanega učinka, ker je prvo po mojem mnenju večkrat večje važnosti, kakor drugo. Krasni uvoženi biki in junice čiste pasme pridejo v hleve brez luči in zraka, da brez tal, kjer bivajo obsojeni v temo mesece in mesece. Takšne hleve moramo smatrati za okužene, ker jih ni mogoče snažiti in zračiti vsled predtopnega in nepreudarjenega načina njihov gradnje. Poznam en tak hlev, kjer živi deset glav: nima prav nikakih oken, vrata pa se odpirajo na temen hodnik, ki je jedva poldrugi meter širok in ki služi za hrambo raznega orodja. Poznam še mnogo drugih, ki niso prav taki, a le za spoznanje boljše.

Lahko si je sedaj predstavljati, kakšni morejo biti šele gnojniki, ko so že hlevi tako zanemarjeni. Na lastne oči sem presenetil nekega malega posestnika, ko je kopal jarek, po katerem naj bi se odcejala »nezdrava in umazana« gnojnica v kup brezplodnega skalovja.

Spričo teh dejstev je treba takoj na delo, da se te razmere odpravijo. Pravim takoj, ker danes priznavajo vsi, javne in

zasebne ustanove, da je ta kos zemlje v prvi vrsti ustvarjen za živinorejo. Delo pokrajinske živinorejske komisije in kmetijskega urada bo venčano z uspehom le, ako se bo medsebojno izpopolnjevalo.

Za svojo osebo smatram, da bi morali delovanje, ki je sedaj podprto le z običajnimi propagandnimi sredstvi, podpirati in pospeševati na ta način, da pripravimo živinorejce do tekmovanja z razpisom nagrad za najboljše preurejene in prezidane hleve in gnojnike. Tega sredstva se merodajni činitelji poslužujejo tudi v drugih bolj naprednih živinorejskih krajih. Če se torej sponaša ta način drugod, bi se obnesel dvakrat bolj tukaj, kjer je treba šele stvar spraviti iz poveljev, kjer je treba dosti šele začeti in mnogo preurediti.

Ustanove, ki jim je v naši pokrajini poverjena skrb za gospodarski in kmetijski napredek, bi morale priskrbeti kmetijskemu uradu potrebnih sredstev za kritje s tem združenih stroškov.

* * *

Gorenji članek, ki je posnet po nekem poročilu kmetijskega urada v Ajdovščini, je že rodil svoj uspeh. Odločujoča oblastva so zagotovila, da razpišejo nagrade za vzorno urejene hleve, svinjake in gnojnike v krajih, ki spadajo v poldrožje kmetijskega urada v Ajdovščini, ko je gorenja vipavska dolina in idrijski okraj. In to še tekom leta 1925. Tozadevni načrt bo v kratkem objavljen. Pričakovati je, da se bodo slični natečaji razpisali tudi v drugih krajih pokrajine. — Prevedel je članek naš urednik.

Vprašanja in odgovori

Št. 6. — K. F. iz B. — *Vi pišete:* Tu pri nas je mnogim vino počrnelo (ne porujavelo), ko je prišlo z zrakom v dotiko, ali pa tudi kar v posodi. Jaz imam vino že šest tednov pretočeno, a vendar je v eni posodi začelo sedaj počrnevati. Kako bi mu pomagal?

Odgovor: Če je vino zadobilo barvo, kakor tinta, je počrnele, če tako, kakor čokolada, pa je porujavelo. To mo-

rate dobro ločiti. Če je vino porujavelo, je zdravljenje lahko, če je pa počrnelo, je zdravljenje nekoliko težje. Le strokovnjak lahko gotovo določi, kaj je vzrok, da je to ali ono vino počrnelo. Ker je vzrokov več, je tudi zdravljenje različno. Vsekakor se bo vino prej ali slej samo učistilo in postalo svetlo, zlasti pa če ga pretočite in pustite še bolj počrneti in ga pozneje čistite s kakim čistilom. Naj-

bolje, da pošljete vzorec tega vina gosp. Ušaju, katerega naslov dobite v oglasih tega lista. — U.

Št. 7. — D. D. iz P.: — Vi pišete: Kje bi dobil mladega plemenskega bika?

Odgovor: Obrnite se na živinorejskega nadzornika Klavžarja v Gorici, Via Trieste 43.

Št. 8. — D. D. iz P.: — Vi pišete: Ali imate kaj jarc pšenice v zalogi? Odnosno kje bi jo lahko dobil?

Odgovor: Slovensko kmetijsko društvo v Gorici nima take pšenice v zalogi. Tudi je tu ni dobiti, ker se pri nas na Goriškem seje le zimska pšenica.

Št. 9. — L. I. K. — Vi pišete: Kako naj ravnam s svinjskim mesom, da ostane celo leto dobro in okusno?

Odgovor: Čitajte članek »Pripravljen je suhe svinjine« na strani 41 današnje številke.

Št. 10. — K. F. iz B. — Vi pišete: Lansko leto se nam je že meseca oktobra vino pokvarilo v enem sodu, ki drži 22 hl. Zavrelo je in je tudi počrnevalo na zraku. Nobeno sredstvo mu ni pomagalo. Kako bi sedaj sod na najbolj gotov način popravili? Nekateri pravijo, naj nasujem vanj živega apna in potem vode, da bi se vse prekuhalo. Ali bi bilo to umestno?

Odgovor: Najboljši način bi bil ta: Sod ima gotovo vratea. Skozi nje naj gre dečev vanj in naj ostrže vso grampo. Te bo že tako malo, ker znano je, da povzroča zavrelica odpad grampe. Ko je to storil, naj opere sod s ščetko in mrzlo vodo. Potem naj obriše sod s suho cunjjo. Nato naj se sod zapre in dobro zakadi z žveplom. Žvepljenih trsk, ali kolačkov naj se porabi toliko, kolikor jih bo hotelo goreti v sodu. Ko smo to storili, naj ostane sod nekaj dni dobro zabiti in zaprt. Po preteku približno enega tedna sod odpremo ponovno in ga dobro prezračimo in splahnemo z vodo. Ko ne bode v sodu več zadušljivega plina, naj deček zopet zleze vanj in naj ga dobro opere z vročo vodo, v kateri smo raztopili na vsakih 10 litrov $\frac{1}{4}$ kg navadne sode in ne kavičnice. Po dokončanem delu je oprati sod dobro z mrzlo vodo in ga zaboliditi z

vročimi tropinami, ali drožjem in še enkrat oprati. — U.

Št. 11. — G. A. iz D. — Vi prašate: Kje bi dobil cepiče od trte »Barbera«?

Odgovor: Obrnite se na tvrdko »Vinoagraria«. Več pove inserat na drugi strani platnic.

Št. 12. — F. J. iz P. — Vi pišete: Dal sem svojemu sinu pooblastilo za sklenitev konkordata za vojno odškodnino. Oblastvo pa je zahtevalo overovljenje mojega podpisa po županstvu. Zadeva je bila nujna, a naš župan ni hotel podpisati, češ da je uradni dan le ob torkih in petkih. Ali je tako postopanje pravilno?

Odgovor: Če Vam župan ni hotel overoviti podpisa na pooblastilu z izgovorom, da ni uradni dan, je očitvidno šikaniranje Vaše osebe. Vsak podeželski župan, ki se zaveda svoje odgovornosti, in ki hoče ljudstvu pomagati, bi ne postopal tako odurno. Še pri višjih oblastih. Vam v takih slučajih gredo na roko. Če se Vam zdi umestno, naznanite slučaj prefekturi. — G.

Št. 13. — V. G. iz G. — Vi pišete: Ali je boljše, da se je jajca pred pokladanjem pod kokljo operejo ali ne? Med mojimi sosedomi vlada v tem pogledu dvom.

Odgovor: Ni neobhodno potrebno, da se jajca pred podložitvijo operejo. Vendar zaplodek v jajcu ne trpi škode, če tudi bi se jajca oprala. Za pranje pa naj se rabi vedno mlačna voda, in naj se postopa pri tem z vso previdnostjo, da se jajčja lupina ne pokvari. — Med valitvijo se jajčja lupina preveč suši. Pranje ji pripravi nekoliko potrebne vlažnosti in odpravi z nje nesnago, ki večkrat ovira dohajanje zraka skozi lupino v jajce.

Št. 14. — S. Sl. v A. Vi pišete: Finančna intendantca mi je odbila prošnjo za vojno odškodnino, češ, tuja državljanka sem. Ali mi je poznejša poroka z domačinom dala pravico do vojne odškodnine?

Odgovor: Vojno odškodnino dobe po zakonu z dne 27. marca 1919. št. 426. le oni, ki so bili italijanski državljani takrat, ko je škoda nastala. Ko Vam je odbila davkarija Vašo prošnjo, ste morali

vložiti v tridesetih dneh utok na kri, ko misijo za likvidacijo vojne škode. S tem utokom bi si ohranili možnost do vojne odškodnine, ko bi bila sklenila Italija tozadevno pogodbo z ono državo, ki ste ji

prej pripadali. Ako ste pa zamudili navedeni rok za utok, potem ni sedaj nobene pomoči. V tem oziru je zakon res prestrogo, oziroma njegovo tolmačenje preozkoročno.

Gospodarski drobiž

ZATIRANJE POLJSKIH MIŠI. —

Na goriškem polju, posebno v planem delu, so se močno razmnožile poljske miši, ki povzročajo na travnikih in na vrtilih veliko škode. Pokrajinski kmetijski urad v Gorici opozarja kmetovalce, da so po zakonu obvezani zatirati poljske miši. Prizadeti naj se obrnejo do urada via Trieste 43, kjer dobe strup za zatiranje miši in vsa v to potrebna navodila.

Živinski semnji v Gorici so še vedno ukinjeni.

Izvoz sadja in zelenjave iz države v Anglijo se je lansko leto sicer dvignil, ker so se uvedli direktni vlaki. A pri tem je marsikateri trgovec drago plačal svoje poskuse. Vsled nepoznanja trga, radi neprimernih ovojev, in številnih drugih vzrokov, se je mnogo blaga pokvarilo. To pa je naravno pri vsakem začetku. Izkušnje lanskega leta bodo dobro služile za preuredbo izvažanja v Anglijo, od katerega si trgovina z zelenjavo obeta precej dohodkov.

Razstava mlekarskih in sirarskih izdelkov, orodja, strojev itd., se bo vršila letos v času od 12. do 17. aprila v Milanu. Med razstavljenec se bodo delile tudi denarne nagrade.

Državni dohodki v prvem polletju finančnega leta 1924/25 so znašali lir 7.291.976.018, v isti dobi prejšnjega leta so znašali dohodki 751.101.994 lir manj.

Uvoz žita iz inozemstva se večja. Meseca nov. 1924 se je uvozilo 1.506.000 q žita (46.960 q več kot novembra 1923), meseca decembra 1924 pa 2.636.235 q (902.185 q več kot decembra 1924.) Od avgusta do 31. decembra 1924 se je uvozilo skupno 7.650.235 q žita (v istem času leta 1923 pa 7.269.160 q, torej več letos za 381.075 q.)

Izseljeniška šola v Gorici je bila slovesno otvorjena dne 9. januarja 1925. — Učencev je 30, med temi tudi nekaj obrtnikov iz okolice.

Poštna hranilnica je določila svoto 4.000.000 lir za nagrade, ki naj se izžrebujejo med vlagatelje poštne hranilnice za leto 1924.

Poštno-tekoči računi. Promet je znašal v lanskem letu 3.376.442 slučajev za svoto dveh milijard in tristo milijonov lir. Nekateri nove uvedbe so pri vršitvi te službe povzročile, da je postal poštno-tekoči račun tudi v naši državi bolj praktičen in vsled tega tudi bolj uporaben. O tem priča število novih naročnikov, ki se je prav v zadnjem času lepo pomnožilo.

Potni listi. Nekateri mislijo, da so vsled novih dogovorov med našo državo in Jugoslavijo potni listi odpravljeni. Temu ni tako. Če hočeš potovati, si moraš priskrbeti potni list, kakor prej, le pristojbine, ki jih moraš plačati za konzularni vizum, so se znižale: za enkratno vožnjo na 20 lir, za šestmesečno dobo na 50 lir.

Glavna carinarna v Gorici. Za potnike in izvoznike je jako neprimerno, da se carinarna na progi Trst—Podbrdo nahaja v Podbrdu. Trgovsko-obrtna zbornica je napravila korake, da bi se ta carinarna preselila v Gorico na bivši državni kolodvor, kjer bi se pregledovanje lažje in za potnike komodnejše opravljalo. Prostorov je dovolj na razpolago.

Cena jugoslovanskega dinarja raste. V zadnjih mesecih je dinar precej zrastel. Prvotno ni to vplivalo na cene, a prav zadnje dni v Jugoslaviji cene mesu padajo. Kdaj pridemo zopet do normalnih razmer?

Za pospeševanje tujskega prometa na Opčinah se je začela zanimati tržaška

mestna uprava. Namerava se za začetek sezidati nov moderno opremljen hotel, ki naj bi bil privlačna sila za tujce. Na vidiku so tudi razni drugi ukrepi. Misel ni slaba.

Porast žitnih cen v državi, (ki je že prekoračil 200 lir za stot), je povzročil celo vrsto razprav o tem, kako odpomoči resničnemu pomanjkanju žita, na katerem trpi država. Nekateri napadajo v prvi vrsti kmeta, češ, da je on kriv dviganja cen. So drugi, ki pravijo, da dobiček vsled naraščanja cen ne gre v žep pridevalca-kmeta, temveč po vsem kam družgam. Tega mnenja smo tudi mi. Zdi pa se, da draginjo povzročajo ameriške cene žita in valutne razmere.

Poobčinjenje dobave mleka v Milanu. — V velikem mestu, kakor je Milan, se rabi mnogo mleka. Med tem je gotovo veliko slabega. Ljudstvo zahteva nizke cene, a mlekarji krstijo mleko, da morejo tej zahtevi ustreči. To pa ni prav. Mestno starešinstvo milansko je razpravljalo o vseh teh nedostatkih in o ukrepih, ki naj se napravijo, da bo milansko prebivalstvo dobivalo zadostno in naravno mleko. Po daljšem posvetovanju je starešinstvo sklenilo, da prevzame mesto v lastno upravo sprejemanje in prodajanje mleka. S tem sklepom hočejo doseči: čistost, nepokvarjenost in primumerno ceno mleka. — Novi časi — nove potrebe.

Tiska odlikovana Narodna tiskarna. — (31. — I. — 1925.) — Odgovorni urednik: Dominko Viljem.

DREVESNICA - BRATA ŠIRCA - Godnje 17 p. Dutovlje
Na razpolago: cepljene hruške, jabolane, breskve, črešnje i. t. d. — Cene zmernе.

Tržaška kmetijska družba v Trstu

Via Raffineria št. 7.

ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

poljska, vrtna in cvetlična semena; detelje: inkarnatno, domačo in lucerno; umetna gnojila: Tomaževo žlindro, superfosfat, kalijevo sol; klajno apno za živino, otrobi, debele in drobne, koruzo, koruzno moko, oves; kmetijsko orodje: pluge, šape okoličanske, istrske in kraške, štrpače, lopate, pipce (fovče) za zelenjavo, zalivalnike, železne grablje, gnojne vile, motike, škarje za obrezovanje trt in sadnega drevja, rafijo, trtno ličje, med, razne druge gospodarske potrebščine.

Tržaška kmetijska družba v Trstu, ulica Raffineria št. 7.

Slovensko kmetijsko društvo v Gorici

ima v svojem skladišču, nahajajočem se v ulici **Guosue Carducci** - prej Gosposka ulica — v **Gorici št. 6**, II. dvorišče, vedno na razpolago sledeče kmetijske potrebščine:

Amerikansko lepivo — Tree Sticky.

Kalijevo sol.

Modro galico.

Superfosfat, s 15/17 % v vodi raztopne fosforove kisline.

Tomaževo žlindro, zajamčeno z 18 %.

Zveplo, ventilirano 85/95.

Zgodnji grab.

V zalogi ima tudi raznovrstna orala, grozdne stiskalnice in mline, gnojnične sesalke, brane in robkalnice za turšico. Živinozdravniško klajno apno. Na željo se priskrbijo tudi druge kmetijske potrebščine po jako zmernih cenah.